

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O. P. S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2009

PETR KOVÁŘ

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O.P.S. ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**DOMÁCÍ NÁSILÍ Z POHLEDU PŘESTUPKOVÉHO
ZÁKONA NA OKRESE ČESKÉ BUDĚJOVICE**

Autor práce:	Petr Kovář
Studijní obor:	Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě
Forma studia:	Kombinovaná
Vedoucí práce:	Mgr. et Bc. Josef Kříha
Katedra:	právních oborů a bezpečnostních studií

2009

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. et Bc. Josefu Kříhovi za trpělivost, ochotu, pomoc a cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD	7
1 VYMEZENÍ ZÁKLADNÍCH POJMŮ	10
1.1 Násilí.....	10
1.2 Domácí násilí.....	12
2 VYBRANÝ LEGISLATIVNÍ EXKURS K PROBLEMATICE DOMÁCÍHO NÁSILÍ	16
2.1 Ústava ČR a Listina základních práv a svobod.....	16
2.2 Trestní zákon	18
2.2.1 Ublížení na zdraví	18
2.2.2 Vražda.....	20
2.2.3 Další trestné činy.....	20
2.2.4 Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě.....	21
2.3 Trestní řád.....	23
2.4 Zákon o Policii České republiky.....	24
2.5 Přestupkový zákon.....	26
2.5.1 Přestupky proti občanskému soužití.....	26
2.5.2 Přestupky proti majetku.....	28
2.6 Správní řád.....	29
2.7 Rozdíl mezi trestným činem a přestupkem.....	30
3 ŘEŠENÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ V INTENCÍCH PŘESTUPKOVÉHO /SPRÁVNÍHO/ PRÁVA	31
3.1 Pojem přestupek	32
3.2 Věk a nepříčetnost.....	32

3.3 Sankce.....	33
3.4 Postoupení věci.....	35
3.5 Zahájení řízení.....	37
3.5.1 Zahájení řízení z moci úřední.....	37
3.5.2 Zahájení řízení na návrh.....	38
3.6 Účastníci řízení, správní orgán a kontakt mezi nimi.....	43
4 PŘEDPOKLADY EFEKTIVNÍ SOUČINNOSTI MEZI ORGÁNY SPRÁVNÍMI, POLICEJNÍMI A INTERVENČNÍMI.....	49
4.1 Proces spolupráce s nevládními organizacemi	52
5 SYSTÉMOVÉ NÁSTROJE A PROSTŘEDKY ZEFEKTIVŇUJÍCÍ BOJ PROTI DOMÁCÍMU NÁSILÍ.....	55
ZÁVĚR.....	57
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	59
SEZNAM ZKRATEK.....	62
SEZNAM PŘÍLOH.....	63
PŘÍLOHY.....	64
ABSTRAKT.....	88
ABSTRACT.....	89

Motto : Qui parcit nocentibus, innocentes punit.

Kdo šetří provinilé, trestá nevinné.

ÚVOD

To co je pro nás běžným koloritem života, může být pro jiné nesnesitelným utrpením. Dnešní doba s uvolněnými mravy, nevšímavostí a sobeckým pohrdáním tradičními hodnotami nahrává všemu co by bylo za normálních okolností nepřístojné a zavrženíhodné. Tak je v této době nahlíženo na domácí násilí, či na samotné oběti domácího násilí a na jejich pachatele. Proto je běžně slychána otřepaná fráze „*Nehas co tě nepálí*“, nebo „*Neplet' se do toho, ještě se to obrátí proti nám*“. A tak mnohdy mlčky přehlízíme, jak jinde vzniká něco, co má předpoklad se časem projevit jako realita s fatálními či nezvratnými následky. Takto za skořápkou netečnosti vlastně napomáháme tomu, čím vlastně sami opovrhujeme a k čemu bychom se ani sami nesnížili. Jelikož se nás to ale netýká, nevěnujeme tomuto žádnou pozornost a tak vlastně můžeme nahrávat i tomu, že takovéto jednání není odhaleno a zůstává skryto za rouškou domácí pohody a zdmi vlastních bytů. Občas si přečteme v nějakém časopise či periodickém tisku epický příběh s citovým zabarvením, ve kterém oběť vypráví svůj příběh od pravé lásky, až po děsivý či tragický konec jejich vztahu. Po přečtení příběhu se nad ním pozastavíme s otázkou „*Jak to vlastně mohl(a) dopustit, že to zašlo tak daleko*“?. „*To si nevšiml(a), že se něco děje, že něco není v pořádku*“? Nasnadě je odpověď. „*Ale všiml(a), jenže se nechtěl(a) o něčem takovém, co probíhá za zdmi jejich byt, svěřovat cizím osobám*“.

Možná i dotyčný či dotyčná žádala o pomoc, ale nikdo je v dané době nevyslyšel nebo tomu nevěnoval pozornost s tím, že se ho to netýká, nebo ať si to vyřeší sami mezi sebou. Kolikrát se ani nad takovýmto příběhem nepozastavíme, nezamyslíme a časopis či periodikum odložíme, jako by tam nic nebylo. Samozřejmě najdou se i spoluobčané, kterým takovéto příběhy nejsou lhostejné, chtějí a snaží se nějak pomoci. Například tím, že takovéto příběhy nenechají zapadnout do zapomnění, ale dále je medializují a vymýšlí způsoby jak pomoci obětem takovýchto činů, jak by se jim dalo předejít a samotné pachatele předat spravedlnosti, aby byli za své činy po právu potrestáni. Tak vznikají různé neziskové organizace a spolky snažící se pomoci obětem domácího násilí. Pomáhají jim překonat jejich nelehké období, vyrovnat se s tím, že se stali obětí domácího násilí a ukazují jim jak mají dále postupovat. Zejména cenné jsou pro oběti domácího násilí jak právní rady (co učinit pro potrestání pachatele a připravit je na to,

co čeká oběti domácího násilí při řízení proti pachateli), ale také doporučení jak dále postupovat v osobním životě (kam jít, co si vzít sebou, jak na to připravit děti apod.). Takovéto organizace jsou již dnes velice dobře vybaveny různými metodickými materiály, ale také školenými pracovníky a psychology, kteří dokážou oběti pomoci či ji správně nasměrovat k dosažení cíle. Tyto organizace se ale neobejdou bez spolupráce se státními orgány či orgány samosprávy (Policie ČR, obecní /městská/ policie, sociální či zdravotní odbory obcí a měst). Ve spolupráci všech zúčastněných složek je možné dosáhnout kýženého cíle, aby oběť měla možnost vidět, že nezůstává v situaci sama, ale má možnost se obrátit o pomoc, a pachatel, že je spravedlivě potrestán. Při nefunkčnosti poukazovaného systému by mohlo snadno dojít k nekontrolovatelnému nárůstu takovéhoho zavrženíhodného jednání, ale i k tomu, že oběti by mohly ztratit víru ve spravedlnost, tj. že bude dosaženo spravedlnosti a že nebudou ponechány na pospas lidské zvůli. Vzhledem k výše naznačenému, lze zcela nesporně uvést, že zvolené téma bakalářské práce je stále vysoce celospolečensky aktuální. Navazuje a rozvíjí výuku jednotlivých odborných předmětů, které jsou zejména zabezpečovány oborem bezpečnostě - právní činnost ve veřejné správě, např. správní právo, trestní právo, systém ochrany osob a majetku atd.

V této bakalářské práci byly dále použity příslušné zdrojové materiály, vydané v knižní podobě jednotlivými odbornými autory, další shromážděné dostupné listinné materiály a písemné podklady, zákonné a podzákonné právní předpisy, které v užším i širším smyslu řeší problematiku domácího násilí. Rovněž byla využita jednotlivá speciální ustanovení příslušných právních předpisů, včetně další literatury, která obsahuje poznámkové vydání s judikáty analyzovaných písemných empirických materiálů, obsahujících jak protokolární výpovědi podezřelých, tak i protokolární výpovědi napadených osob, rozhodnutí správního orgánu i nadřízeného odvolacího správního orgánu, jakož i stanoviska Ministerstva vnitra České republiky k dané problematice, které dokumentují a odrážejí zkoumaný jev.

Při zpracování této bakalářské práce bylo rovněž využito obsahové a srovnávací analýzy těchto materiálů s poukazem k vlastnímu úsudku, základních metod logiky a konzultací problematických míst s odborníky z praxe.

Cílem mé bakalářské práce je v širším smyslu učinit postih dané oblasti, resp. analyzovat jednotlivá protiprávní jednání, jež nedosahují stupně společenské nebezpečnosti trestného činu, ale stupně společenské nebezpečnosti přestupku. Jak

mohou být takováto jednání kvalifikována, jaká je jejich skutková podstata. Dále detailně objasnit jak probíhá samotné přestupkové řízení a jaká mají práva, povinnosti samotní účastníci řízení, kdo je účastníkem řízení a co pro něj z toho vyplývá. Komparativní metodou rámcově poukázat k existenci správněprávních a trestněprávních souvislostí zkoumané oblasti, včetně vymezení možné formy procesního postupu, realizovaného místně a věcně příslušnými správními orgány obcí /měst/, např. cestou jejich kolegiálních „zvláštních“ orgánů, nebo tzv. „pověřených úředních osob“.

Tématické zaměření bakalářské práce je v užším smyslu detailně zaměřeno na bezprostřední prakticistický vhled, vztahující se k interpretační variabilitě procesního postupu tzv. „pověřených úředních osob“ při zpracování a rozhodování ve věcech protiprávních jednání, naplňujících znaky jednotlivých skutkových podstat přestupků, jako tzv. „incidentů se znaky domácího násilí“ v přestupkovém /správním/ řízení, směřovaných ke konkrétnímu územnímu samosprávnému celku obce s rozšířenou působností, tj. Magistrátu města České Budějovice, které bude dále obohaceno i o statistické údaje na úseku domácího násilí, zpracované přestupkové agendy na teritoriu jeho správního obvodu. V přílohách budou uveřejněny tiskopisy a materiály používané pro zpracování protiprávních jednání, tj. incidentů vykazujících znaky domácího násilí, které je možné využít pro studijní a vzdělávací účely na školách, ale i pro potencionální oběti či samotné oběti domácího násilí.

Rovněž v obsahové části bakalářské práce budou uvedena doporučující sdělení, která předurčují uplatnění vhodného postupu samotné oběti domácího násilí (např. jak uplatnit podání, ale také s kým se spojit a jaký zvolit společný postup k dosažení kýženého cíle). V bakalářské práci bych chtěl rovněž uplatnit osobitý pohled člověka, který je v dané oblasti svým způsobem zúčastněný. Je faktem, že v mnoha případech se jedná o lidské příběhy, které inspirují k pouhému zamyšlení, ale mnohdy mohou mít předpoklad vyústit v naplnění nevratného konce s fatálními následky. Samozřejmě, že některé lze publikovat, ale jsou i takové, které jsou svým příběhem naprosto nepublikovatelné. Závěrem této předmluvy bych chtěl rovněž vyjádřit přání, aby ve společnosti k takovýmto protiprávním jednáním pokud možno nedocházelo a pokud již k nim dojde, aby byla včas a řádně vyřízena a pachatelé potrestáni. Vím, že se sice jedná jen o mé přání, ale ve skrytu duše plně doufám v lepší dobu, kdy poukazované primitivní projevy některých jedinců zcela vymizí.

1 Vymezení základních pojmů

Základní definování pojmů a jeho obecná charakteristika může být vymezena ve dvou rovinách :

- a) jako násilí samotné a jeho znaky či formy
- b) jako domácí násilí a jeho znaky či formy

1.1 Násilí

- a) **násilí** – je takové jednání při kterém je používána fyzická síla vůči druhé osobě, k dosažení vlastních cílů. Toto jednání ale nemusí mít formu pouze fyzického napadení, ale může se též jednat o formu psychického nátlaku či teroru spojeného s různým omezováním osobní svobody, stalkingu či odnímání jako trest za něco co nebylo druhou osobou zapříčiněno.
- b) **moc** - na straně moci a násilí existují dvě podstatně odlišné motivace. U takzvaných časných poruch, respektive strukturálních motivací, slouží moc k vlastní stabilizaci, sebejistotě a homeostáze. V rezultujících částečných vztazích přejímá ten druhý důležitou stabilizační funkci. Tím je používán, zneužíván a manipulován, ať už prostřednictvím hrozeb či slibů (například možností spojenectví s ovládajícím za podmínek naprostého přizpůsobení). Oběť cítí, že se pachatel takto musí chovat, jinak by dekompenzoval, pocítuje vlastní bezmoc, neboť zbývají jenom dvě možnosti: buď se podřídit, nebo mocného opustit.¹
- c) **psychika** – psychický stav oběti bývá velmi často napadán ze strany agresora, a to buď formou různých urážek, narážek právě na psychický stav, špatné sebeovládání, na projev řeči, na vlastní vizáž a oblékání osoby, či různými ústrky a schválnostmi, jako např. schovávání věcí, aby je oběť v případě potřeby nenalezla, zamykáním dveří s následným schováním vlastních klíčů či uzavření přívodu teplé vody v době koupání apod.

¹ PONĚŠICKÝ, J. *Agrese, násilí a psychologie moci*. Praha, 2004. s. 131.

- d) **majetek** – osobní věci oběti jsou agresorem různě schovávány v době, kdy je potřebuje, dochází velmi často ke kontrole či zadržování finančních prostředků a to zejména na chod domácnosti, ale ke kontrole mobilního telefonu kdy, proč a kam volá, nezdědka dochází k zabavení telefonu, aby oběť nemohla telefonovat, a případně se svěřit se svým problémem další osobě, která by jí mohla účinně pomoci. Ve většině případů to dojde tak daleko, že pachatel kontroluje veškerý majetek oběti a tato s ním nemůže volně disponovat.
- e) **kontrola** – samotná oběť je agresorem kontrolována, sledována kam jde s kým a za jakým účelem se schází, dále je pod neustálou telefonickou kontrolou, jsou jí zasílány různé výhrušné či zastrašující SMS, a e-maily elektronickou poštou, pachatel se domáhá vstupu do obydlí či do obývaných místností samotnou oběť domácího násilí, pro takovéto obtěžující šmírování či slídění se užívá pojem *stalking*.²
- f) **konflikty** - nejsou všechny stejné. Různé druhy konfliktů se řídí různými pravidly. Pokud například jeden z vás přijde domů pozdě, aniž by zavolal, pak je na místě přiznání a omluva. V případě, že však máte odlišný názor na to, kam jít na večeři, nikdo by neměl být nucen plazit se po zemi, jako by spáchal těžký hřích! Přesto se setkáváme s manželi, kteří dělají právě toto. Mají pocit, že každý konflikt má viníka a poškozeného, místo aby se snažili problém řešit, hádají se kdo z nich je v právu. Je udivující, jak tvořivým se člověk dokáže stát při obraně „správnosti“ svého postoje, když jde např. o to, jak by jako manželé měli strávit dovolenou. U většiny konfliktů nelze určit, kdo má pravdu a kdo ne. Někteří manželé však působí dojmem právních zástupců u soudu. Výčet běžných manželských konfliktů je :

- hřích jednoho z manželů

² *Stalking* (z angl. *pronásledovat a uštvat kořist*) – Zjednodušeně můžeme říci, že jde o pronásledování a obtěžování, které spočívá například ve sledování oběti, neustálém telefonování, vyhrožování, vyhledávání kontaktu s obětí, postávání před domem oběti, domáhání se vstupu do bytu oběti, k uvedené definici si vzhledem k moderní době můžeme přidat i např. neustálé SMS-kování či zahlcení ICQ oběti. Srov. LANGHANSOVÁ, H. Nový paragraf v trestním zákoně [online]. [cit.2. ledna 2009]. Dostupný z <http://www.eps.cz/via/index.php?cat=2003-6&art=2003.6.03>.

- nezralost či narušenost jednoho z partnerů
- bolestivé pocity, za které nikdo nemůže
- protichůdné touhy
- touhy jednoho z manželů versus potřeby vztahu
- poznané versus nepoznané.³

Velice častou konfliktní situací, která má předpoklad přerůst v násilí, jsou špatné mezilidské vztahy. Příčin je mnoho a na začátku obvykle stojí malichernost, kterou by pozdější rivalové řešili, ale cestu zpět až na vzácné výjimky nenajdou. Svoboda jednoho končí tam, kde začíná svoboda druhého. Pokud kdokoliv cítí, že je něčím obtěžován, měl by jednat. Moudrým lidem stačí vrátit své vztahy do původní podoby anebo se alespoň tolerovat bez dalšího zbytečného napětí.⁴

1.2 Domácí násilí

- a) **domácím násilím** – je jednání, které má následující znaky
- 1) **opakovanost** – jde o jednání, které má svůj vývoj a dochází opakovaně k jeho projevům, často i po velice dlouhou dobu, domácím násilím není ojedinělý a jednorázový incident, byť se závažnými následky,
 - 2) **postupný nárůst intenzity** – domácí násilí začíná zpravidla psychickým násilím a zpravidla se přidává násilí fyzické, útoky jsou zpočátku vedeny proti lidské důstojnosti, posléze proti zdraví, a mohou vyústit v útok proti životu,
 - 3) **jasné role** – k násilí dochází mezi blízkými osobami, kde lze diferencovat roli násilné a ohrožené osoby, jejich vzájemné postavení je nerovné a role se v průběhu incidentů nemění,

³ CLOUD, H a kol. *Hranice manželství, proč je důležité pro růst manželství vytýčit meze a stanovit důsledky*. Praha, 2002. s. 141.

⁴ Zpravodaj BKB ročník č. 13, č. 3/2004, *Poradna BKB, Bílý kruh bezpečí*. Praha, č.j. VSC/1-7615/91-R s. 34.

- 4) **páchání násilí v soukromí** – k násilí dochází zpravidla beze svědků, nejčastěji v soukromí společného obydlí, ale i na jiných místech, např. chata, hotel apod., jednotlivé útoky zapadající do schématu domácího násilí se však mohou vyskytnout i na veřejnosti,
- b) **násilnou osobou** – je osoba, která ohrožuje ohroženou osobu na životě, zdraví, svobodě nebo lidské důstojnosti a žije s ohroženou osobou ve společném obydlí, je či byla spolu s ohroženou osobou v intimním, rodinném či jiném obdobném vztahu s tím, že lze důvodně předpokládat, že se tato osoba bude dopouštět i nadále domácího násilí vůči ohrožené osobě,
- c) **ohroženou osobou** – je osoba, proti které směřuje domácí násilí ze strany násilné osoby,
- d) **společným obydlím** – je byt nebo dům, který násilná osoba a ohrožená osoba obývají společně, přičemž se vyžaduje jen faktický stav společného bydlení, nikoliv vedení společné domácnosti, právním titulem společného bydlení může být např. vlastnictví nemovitosti, nájemní či podnájemní vztah, ale i faktické společné bydlení na základě rodinných i jiných vztahů,
- e) **vykázáním** – je zásah do vztahu mezi násilnou a ohroženou osobou v podobě rozhodnutí policisty o tom, že násilná osoba musí na dobu 10 dnů opustit společné obydlí a jeho bezprostřední okolí,
- f) **vykázanou osobou** – je násilná osoba, vůči které bylo rozhodnuto o vykázání nebo o zákazu vstupu do společného obydlí.⁵

K uvedeným znakům domácího násilí je nutno dodat, že tyto popsané znaky, které jsou rovněž detailizovány v příslušném Závazném pokynu Policejního prezidenta č. 179 ze dne 27. listopadu 2006 nejsou patrné hned na první pohled, ale jedná se o dlouhodobou záležitost mezi dvěma osobami, o které se ani jedna z osob nechce zmiňovat na veřejnosti, či svým známým nebo kamarádům s tím, že v jejich vztahu dochází k něčemu, co není obvyklé a vybočuje z běžného rámce spořádaného soužití ve společné domácnosti. Násilná osoba se většinou nikde nevychloubá, či nedává na obdiv, že terorizuje své blízké a tím by přiznala své podlé a z běžného rámce soužití

⁵ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179 ze dne 27. listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí, čl. 1 a 2.

vybočující jednání. Rovněž ani ohrožená osoba se zprvu nesvěřuje svým známým či kamarádům, kamarádkám nebo kolegům v zaměstnání, že u nich ve společné domácnosti dochází k něčemu neobvyklému, co vybočuje z běžného rámce soužití dvou osob ve společné domácnosti. Takto projevy domácího násilí nevyjdou na povrch ani při prvních napadeních, kdy ohrožená osoba se bojí jít k lékaři z důvodu dalšího možného fyzického napadení své osoby. Obvykle vyjde najevo takováto známka domácího násilí poté, kdy jsou na ohrožené osobě vidět podlitiny, které nejdou skrýt (např. v obličejí „makeupem“, či na končetinách nezakrytých oděvem). I tak ale bývá poměrně těžké takovouto osobu přesvědčit k jednání spočívající v uplatnění tzv. podání oznámení na Policii ČR, proti agresorovi, nebo využití poradenských služeb v některých veřejně prospěšných organizacích např. „DONA, Bílý kruh bezpečí, Intervenční centrum při Diecézní charitě v Českých Budějovicích, Středisko pro rodinu a mezilidské vztahy v Českých Budějovicích, Poradna pro rovné šance o.s., Jihočeská růže“, ale i telefonické linky „Linka důvěry České Budějovice, DONA linka Bílého kruhu bezpečí, Linka pro ženy a dívky, Linka pro děti a mládež, Zlatá linka seniorů“, kde by jí bylo erudovaným způsobem osvětleno, jak dále ve věci postupovat a „naložit“ dále se svým životem, aniž by docházelo ke snižování jeho úrovně a život neprobíhal jen od jednoho napadení ke druhému, za neustálého maskování následků nejrůznějších napadení. S fyzickým napadáním jde ruku v ruce i psychický teror, který je na rozdíl od fyzického teroru neznatelný, ale napadená osoba jím trpí v mnoha případech daleko více. Jak se říká „šrámy“ na duši jsou velmi těžko léčitelné a v mnoha případech zanechají hlubší rány než samotné fyzické násilí.

Většinou vše začíná tak, že samotná ohrožená osoba ani netuší, že by se mohlo jednat o nějaké domácí násilí, zprvu dochází k tomu, že osoba je nad míru kontrolována kam a s kým chodí, kde a jak se baví a co dělá v zaměstnání. Tento prvotní znak většinou není nikdo z ohrožených osob schopen rozpoznat, neboť si myslí, že se může jednat o obyčejnou žárlivost partnera, který si zřejmě něco domýšlí. V tomto případě se již pomalu začíná odvíjet to, co se vymyká běžnému způsobu života, neboť partner(ka) se snaží pomalu dostat druhou osobu pod kontrolu tím, že se jí neustále vyptává např. kde jsi, kam chodíš, s kým, proč tam chodíš, co tam budeš dělat, vždyť tam ani nechceš jít. Následně ji sleduje a při zjištění, že je sledován(a) jí ztropí nějaký skandál, či na ni začne naléhat, aby okamžitě odešla domů. Toto ponižující jednání se v současnosti označuje jako **stalking**. Další stádium pokračuje tím, že je druhé osobě zakazováno, aby někam chodila, jsou jí kontrolovány osobní věci, mobilní telefon (hovory a SMS)

a některé věci dokonce odebírány s tím, že je nepotřebuje. Takto pomalu vzniká kontrola nad životem té druhé osoby. Ta si ani kolikrát neuvědomí, že se jedná o prvotní projevy domácího násilí. V dalším stádiu dochází k hádkám, slovním osočováním, urážkám, kdy už si druhá osoba začne uvědomovat, že něco není v pořádku, ale stále se domnívá, že se jedná jen o přechodné či špatné nálady toho druhého. Od osočování a urážek již není daleko k samotnému fyzickému napadání. Po prvním napadení si druhá osoba uvědomí, že teď už opravdu není něco v pořádku, ale stále má toho druhého ráda a tak je schopna mu ledacos odpustit. To je většinou kámen úrazu, protože násilná osoba se samotného fyzického násilí dopouští stále častěji a s vyšší intenzitou. Zprvu se jednalo o nějakou tu podlitinu, následně to byly podlitiny po celém těle a v nejednom případě došlo na zlomeniny, či na jiné závažné až nezvratné následky na zdraví. V takovémto případě napadaná osoba zůstává bezradná a bojí se svěřit se svým problémem jakékoliv osobě, která by jí pomohla. Kolikrát ani ošetřujícímu lékaři, pokud se rozhodne k němu dojít, nesdělí co se vlastně stalo a kdo jí takovéto utrpení způsobil. Pokud se již rozhodne pro nějaké oznámení na policii, nezřídka dochází i k tomu, že své oznámení vezme zpět, či nedá souhlas se stíháním, či řešením svého blízkého. V neúnosných případech, kdy to již nevydrží a předmětné oznámení učiní včetně souhlasu se stíháním, či řešením svého blízkého nastupují všechny zákonné možnosti na potrestání agresora.

Vzhledem k výše naznačenému bych rád mimo jiné demonstrativně připomněl ukázkou zveřejněného článku, který byl specifikován v časopise „Jackie“ z 19. září 2008 s názvem „Kamarádství se zvrtilo“. Podle mého názoru tento článek dostatečně postihuje problematiku soužití dvou osob, které je společensky nežádoucí a předurčuje aplikaci správněprávních a případně trestněprávních norem ze strany příslušného policejního orgánu :

„Když jsem nastoupila na vysokou, všechno se zdálo ideální. Veterina byl vysněný obor a já se těšila na všechny slasti a strasti studentského života. První tři roky šlo všechno jako po másle, měla jsem dobrou partu, škola mi šla dobře a na začátku třetáku jsem si našla i skvělého přítele. Na začátku čtvrtáku začal na naše přednášky chodit nový kluk – Martin. Naše parta už byla dost sehraná, a tak mu nikdo nevěnoval valnou pozornost. Mně se ho ale zželelo a začala jsem se s ním kamarádit. Byl trochu zvláštní, hodně zamlklý, ale jinak fajn kluk. Se všemi jsem ho seznámila a asi po měsíci jsem měla pocit, že je čas nechat snahu na něm a už jsem se mu tolik nevěnovala. Martin na mě čekal před kolejí, doprovázel mě každý den

k mé velké nelibosti na všechny přednášky a začal mi psát dotěrné vzkazy a SMS. Po několika dnech jsem to nevydržela a poslala ho nevybíravě do patřičných mezí. On ale pokoj nedal a neustále za mnou chodil jako stín. Nejdřív jsem se svěřila příteli a spolužákům. Všichni řekli Martinovi, ať mi okamžitě dá pokoj, ale nepomohlo ani to, když mu můj přítel dal po několika týdnech pár facek, naopak můj pronásledovatel si dokonce stěžoval ve škole. To samé jsem nakonec udělala i já. Obešla jsem profesory a situaci jim vyličila. Bohužel mi nedokázal pomoci nikdo. Nakonec jsem pěkně vynervovaná šla na policii. Ale ani tam jsem se podpory nedočkala – pokud prý mě nenapadne nebo nezačne vyhrožovat, nemám šanci se ubránit. Školu jsem nakonec dostudovala a pak jsem rychle utekla na malou vesničku, kde dodnes pracuji. Martin mě ale našel i tady. Nepronásleduje mě sice každý den, ale každý druhý víkend přijede a chodí za mnou jako stín. Do toho mi píše nekonečné dopisy a vzkazy. Nevím, co mám dělat, nemůžu žít plnohodnotný život a pomoci mi nikdo nemůže. Už se jen každý den modlím, aby se něco stalo a Martin na mě zapomněl“.⁶

2 VYBRANÝ LEGISLATIVNÍ EXKURS K PROBLEMATICE DOMÁCÍHO NÁSILÍ

2.1 Ústava České republiky a Listina základních práv a svobod

Všechny procesy, všechny právní normy a veškerá práva vycházejí ze základního zákona jímž je zákon číslo 1/1993 Sb., **Ústava České republiky** a zákon číslo 2/1993 Sb., **Listina základních práv a svobod**, v nichž jsou zakotvena veškerá práva a povinnosti občanů České republiky. Zde je v čl. 2 odst. 4 zakotveno „každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“. V čl. 4 je zakotveno „základní práva a svobody jsou pod ochranou soudní moci“.⁷ Veškerá práva jsou člověku zaručena Listinou základních práv a svobod, kde jsou dopodrobna popsána a vyjmenována podle základních kritérií. V hlavě první jsou obecná ustanovení o lidských právech. V hlavě druhé jsou lidská práva a základní svobody, oddíl první jsou popsána základní lidská práva a svobody. Ve druhém oddíle

⁶ KMEŤOVÁ, D. *Kamarádství se zvrtilo, už čtyři roky zažívá mladá žena peklo*. Praha, 2008. časopis Jackie č. 38, s. 27.

⁷ Ústava České republiky, Třetí doplněné vydání zákon č. 1/1993 Sb., čl. 2. Ostrava, 2000. s. 7-8.

jsou popsána politická práva. V hlavě třetí jsou popsána práva národnostních a etnických menšin. V hlavě čtvrté jsou popsána hospodářská, sociální a kulturní práva. V hlavě páté jsou popsána práva na soudní a jinou právní ochranu.⁸ V čl. 7 odst. 1 je uvedeno „nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena“, v čl. 7 odst. 2 je uvedeno „nikdo nesmí být mučen ani podroben krutému, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu“, v čl. 8 odst. 1 je uvedeno „osobní svoboda je zaručena“. Dále v čl. 10 odst. 1 je uvedeno „každý má právo, aby byla zachována jeho lidská důstojnost, osobní čest, dobrá pověst a chráněno jeho jméno“, v odst. 2 je uvedeno „každý má právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého života a rodinného života“. Nutno ještě zmínit čl. 11 odst. 1, kde je uvedeno „Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické práva všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje.“ a v čl. 12 odst. 1 je uvedeno „Obydlí je nedotknutelné, není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí“.⁹ Výčtem těchto základních práv je řečeno vše a není nutné doplňovat další články a odstavce z Listiny základních práv a svobod. Tato práva jsou nejčastěji porušována pachateli domácího násilí, neboť jsou jimi potlačována práva na osobní svobodu, lidskou důstojnost, osobní čest, dobrou pověst a ochranu majetku. Nejčastěji ze všech těchto práv je pošlapáváno právo na lidskou důstojnost. Pachatel domácího násilí se zejména zaměřuje na pošlapávání lidské důstojnosti od samého počátku konfliktu až po nezvratný konec jejich vztahu. V současné době a v současné právní legislativě jsou více hájena práva pachatelů domácího násilí než samotných obětí, které čekají jak jejich případ dopadne a zda-li vůbec dojde k potrestání pachatele. U tohoto nemorálního a opovrženého jednání je to o to markantnější, že ve většině případů jsou poškozenými tímto jednáním osoby blízké či přímí rodinní příslušníci, kteří čekají na spravedlivé vyřešení jim způsobeného příkoří.

⁸ Listina základních práv a svobod, třetí doplněné vydání, zákon č. 2/1993 Sb., hlava 1 až 5, Ostrava, 2000. s. 64-92.

⁹ Listina základních práv a svobod, třetí doplněné vydání, zákon č. 2/1993 Sb., čl. 7 odst. 1 a 2, čl. 8 odst. 1, čl. 10 odst. 1 a 2, čl. 11 odst. 1, čl. 12 odst. 1. Ostrava 2000, s. 67-72.

2.2 Trestní zákon

Další legislativní normou, které prošla za posledních 20 let velkými změnami je zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů /dále jen trestní zákon/. Zde lze hovořit o době **před nabytím** účinnosti příslušné dílčí novely provedenou zákonem č. 91/2004 Sb., účinné od 1.6.2004, která reagovala na společensky odůvodněný požadavek a extenzivně implementovala novou skutkovou podstatu, tj., ustanovení § 215a) tr. zákona (týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě), a době **po nabytí účinnosti** cit. zákona.¹⁰ Chybělo zde hledisko sledování soustavností a vývoje intenzity napadání a různých fyzických či psychických útoků agresora žijícího ve společné domácnosti, vůči napadané osobě. Pokud skutky nedosahovaly míry společenské nebezpečnosti trestného činu, byly posuzovány jako přestupky zejména proti občanskému soužití či proti majetku, ale o tomto v jiné kapitole této práce. Podíváme-li se blíže na samotné chování agresora lze zjistit, že pokud docházelo nejen k verbálním útokům, které se stupňovaly svou intenzitou, výhrůzkami, vulgárním napadáním, postupem času došlo i na fyzické napadání. Toto fyzické napadání mělo rovněž svůj vývoj od tzv. „facek“ až po brutální fyzické napadání při kterém docházelo nezdědka ke zraněním. Po takovémto napadení oběť utrpěla podlitiny, mnohdy i zlomeniny kostí s delší dobou léčení či pracovní neschopnosti. V takovémto případě bylo jednání pachatele posuzováno jako ublížení na zdraví podle § 221 či 222 trestního zákona.

2.2.1 Ublížení na zdraví

Toto jsou nejčastější trestné činy jichž se agresor může dopustit a je nutno objasnit co se skrývá za uvedenými ustanoveními trestního zákona :

Ublížení na zdraví podle ustanovení § 221 ve svém odstavci I mimo jiné uvádí, že „kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví bude potrestán“. Tento trestný čin je nejčastěji páchán v jednočinném či vícečinném souběhu s trestným činem podle ustanovení § 215a) trestního zákona, neboť pokaždé když dojde k fyzickému násilí a je způsobeno vážnější či závažné zranění a doba léčení přesahuje obvyklou dobu 10-ti dnů ve většině případů se jedná o trestný čin ublížení na zdraví. Není tomu ale vždy, je

¹⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2005. s.233.

zejména nutné zkoumat za jakých okolností ke zranění došlo, zda napadená – ohrožená osoba již v minulosti netrpěla uvedeným poškozením zdraví (markantní je to například u tzv. „podvrtnutí krční páteře“), kdy v případě již dřívějšího úrazu či napadení, došlo ke zranění páteře, tato již nemusí mít takové postavení jako páteř zdravá, nepoškozená dřívějším úrazem či napadením. Takovéto závěry jsou povětšinou konstatovány znalcem z oboru zdravotnictví odvětví soudního lékařství při zadání znaleckého posudku k ublížení na zdraví při podvrtnutí krční páteře a dále je nutné zkoumat okolnost omezení běžného způsobu života napadené osoby. Pokud jsou naplněny tyto znaky jedná se skutečně o ublížení na zdraví dle ustanovení § 221 trestního zákona. V dalších odstavcích jsou uvedeny okolnosti, za kterých došlo k ublížení na zdraví (a to když je při ublížení na zdraví způsobena osobě těžká újma nebo smrt), přičemž i trestní sazba u dalších odstavců je daleko vyšší než u prvního odstavce. Nezřídka je při útoku násilné osoby způsobena napadené osobě těžká újma či smrt. Viz příklady uveřejněné v masmédiích v poslední době.

Ublížení na zdraví podle ustanovení § 222 ve svém **odstavci 1** mimo jiné uvádí, že „*kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán*“. Z tohoto ustanovení je zřejmé, že se jedná o těžší formu ublížení na zdraví, kdy již v samotném prvním odstavci jak uvedeno je osobě způsobena těžká újma na zdraví. Těžká újma má svá specifika, kdy se jedná o dlouhodobou pracovní neschopnost či dobu léčení, zdraví je velmi poškozeno nebo je způsobeno zmrzačení či ztráta části těla nebo orgánu. Při takovémto jednání už se nejedná o latentní trestnou činnost, ale trestnou činnost, která je viditelná a končí hospitalizací či dlouhodobou hospitalizací v nemocnici a následné dlouhodobé léčení. Rovněž i u tohoto typu trestné činnosti je nutné zkoumat zdravotní stav osoby a od znalce či znalců nechat za tímto účelem vypracovat znalecký posudek ke zdravotnímu stavu napadené osoby. Rovněž i zde v dalších odstavcích je uvedeno, že takovýmto činem může být způsobena i smrt osoby.¹¹

Dalším takovým běžným jednáním agresora může být, že pod „*pohrůžkou bezprostředního násilí či bezprostředním násilím*“ se např. domáhal toho, aby „*oběť něco konala, opominula či trpěla*“ se mohl dopustit trestného činu **vydírání** podle ustanovení § 235 trestního zákona. Dále kdo užije „*násilí či pohrůžky bezprostředního*

¹¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2005. s. 244 - 246.

násilí v úmyslu si přisvojit cizí věc“ se dopustí trestného činu **loupeže** podle ustanovení § 234 trestního zákona, ani tato velice společensky nebezpečná trestná činnost se nevyhýbá jednání pachatelů domácího násilí.

2.2.2 Vražda

Vůbec nejzávažnějším a společensky nejnebezpečnějším jednáním, kterého se agresor může dopustit je trestný čin vraždy podle § 219 trestního zákona. Zde v **odstavci 1** je mimo jiné uvedeno, že „*kdo jiného úmyslně usmrtí, bude potrestán...*“. Jednání agresora v takovémto případě rovnou směřuje k zbavení života své oběti, nikoliv k ublížení na zdraví, které má za následek smrt. V tomto je onen rozdíl, mezi oběma trestnými činy. Při dokonání trestného činu vraždy, při kterém došlo k usmrcení, se agresor často snaží zakrýt stopy svého činu a tělo oběti se snaží ukrýt (např. ukrýt v hrobu v přírodě, či ukrýt v prostorách obydlí jako jsou studny či septiky). Ne však vždy se povede tělo skrýt tak, aby následně nebylo objeveno cizí či náhodnou osobou či tzv. „zamést stopy tak, aby nebyly objeveny“. Čím víc chyb udělá, tím lépe se takovýto čin následně odhaluje a objasňuje.¹²

Ani k tomuto trestnému činu asi není třeba sáhodlouhých komentářů, neboť se jedná o velmi medializované, společensky velmi nebezpečné jednání pachatele. Za tento trestný čin jsou v našem právním řádu ty nejpřísnější tresty a jejich pachatelé jsou od společnosti co nejpřísněji izolováni, ale ani tresty samotné neochrání naši společnost od dalších potenciálních pachatelů tohoto zavrženíhodného jednání. Z poslední doby je znám velmi medializovaný případ a to vražda Ireny NEFFOVÉ, dcery známého spisovatele Ondřeje NEFFA, jejím manželem Robertem NEFFEM - NOVÁKEM, který její tělo ukryl v lese a následně oznámil její zmizení.

2.2.3 Další trestné činy

Nasadě je výčet dalších trestných činů, které mohou přicházet v úvahu a mohou být naplněny v rámci jednočinného či vícečinného souběhu s trestným činem týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě uvedeném v ustanovení

¹² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2005. s. 240 - 243.

§ 215a) trestního zákona a to trestné činy **krádeže** podle ustanovení § 247 trestního zákona, **poškození cizí věci** podle ustanovení § 257 trestního zákona, **omezování osobní svobody** podle ustanovení § 231 trestního zákona, **porušování domovní svobody** podle ustanovení § 238 trestního zákona, **znásilnění** podle ustanovení § 241 trestního zákona, **neoprávněné užívání cizí věci** podle ustanovení § 249 trestního zákona, **neoprávněné držení platební karty** podle ustanovení § 249b trestního zákona a **podvod** podle ustanovení § 250 trestního zákona. Výčet možných souběžných trestných činů, které může pachatel protiprávního jednání vykazujícího znaky domácího násilí spáchat, by mohl být samozřejmě širší, ale v rámci daného postihu této bakalářské práce není nutností všechny vyjmenovávat. Vždy se jedná o velmi tristní a opovržením hodné jednání, které směřuje proti osobě blízké či rodinnému příslušníku a jsou mu způsobeny různé újmy, ať fyzické, psychické či materiální, se kterými se oběť velmi těžko vyrovnává.

2.2.4 Týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě

Jak již bylo uvedeno velkou a převratnou novinkou v trestním zákoně bylo zavedení postihu domácího násilí, jedná se o trestný čin **týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě** podle § 215a trestního zákona. Zde v odst. 1 je mimo jiné uvedeno, že *„kdo týrá osobu blízkou nebo jinou osobu žijící s ním ve společně obývaném bytě nebo domě, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta“*. V odst. 2 je uvedeno *Odnětím svobody na dvě léta až osm let bude pachatel potrestán, a) spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 zvláště surovým způsobem nebo na více osobách, nebo b) pokračuje-li v páčání takového činu po delší dobu*. Přepis tohoto průlomového ustanovení trestního zákona byl uveden záměrně, aby bylo možné si přečíst jeho znění, aniž by bylo nutné zdlouhavé vyhledání tohoto ustanovení, které v předešlém trestním zákoně a jeho novelizacích nebylo známo.

Zavedení tohoto trestného činu bylo převratnou novinkou trestního zákona, neboť do této doby bylo jednání, které vykazovalo znaky domácího násilí posuzováno jako samostatné útoky a jednotlivé trestné činy dle paragrafového znění uvedeného v trestním zákoně. Od této doby se sleduje soustavnost jednání a jeho zvyšující se intenzita útoků. S tímto paragrafem jsou spojeny i další změny v zákonech a zavedení nových institutů, které jsou společné i pro přestupkové - správní řízení.

K tomuto zavrženíhodnému jednání lze uvést aktuální příklad, který byl oznámen věcně a místně příslušnému správnímu orgánu Magistrátu města České Budějovice. V době zpracování této bakalářské práce byl výše uvedeným správním orgánem řešen jako případ vykazující znaky domácího násilí :

- *dne 28.1.2009 v době kolem 20.00 hodin v Českých Budějovicích, ul. Tapírova č. 203/12 ve společně pronajatém bytě fyzicky napadl M.U. svou přítelkyni A.K a to opakovanými údery dlaní sevřenou v pěst do oblasti hlavy a obličeje, kopy do oblasti hrudníku a zad, čímž jí způsobil zranění vlasové části hlavy, pravého oka, obličeje a sterna, dále tržnou ránu lalůčku levého ucha, bez doby léčení. Podezřelý M.U. byl dne 28.1.2009 ve 23.00 hodin podle ustanovení § 44 zákona číslo 273/2008 Sb., v tzv. nepřítomnosti z místa svého současného pobytu vykázán na dobu 10 dnů a následně usnesením Okresního soudu v Českých Budějovicích na dobu jednoho měsíce, počínaje dne 5.2.2009. K uvedenému případu byly vyhotoveny následující písemnosti : „Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí“, „Potvrzení o vykázání, včetně poučení násilné a ohrožení osoby“, „Úřední záznamy o šetření“, „Návrh na vydání předběžného opatření“ ve smyslu ustanovení §§ 76b, 273 občanského soudního řádu ve znění novelizace číslo 135/2006 Sb.“, „Usnesení Okresního soudu v Českých Budějovicích“, „Lékařská zpráva z TRO ambulance Nemocnice a.s. České Budějovice“, „Poučení navrhovatele“, „Opis z evidence rejstříku trestů“ a „Vyrozumění o postoupení věci správnímu orgánu“. Po prošetření byla věc předána správnímu orgánu k projednání. Po vyhodnocení důkazní situace bude věcně a místně příslušným správním orgánem rozhodnuto, zda - li věc nepostoupí k posouzení Okresnímu státnímu zastupitelství v Českých Budějovicích, zda nedošlo k naplnění skutkové podstaty trestného činu (např. trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 197a tr. zákona, či případně ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zákona, který by mohl být spáchán ve stádiu pokusu s odkazem k aplikaci ustanovení § 8 odst. 1 k § 221 odst. 1 tr. zákona a v neposlední řadě trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a trestního zákona.).¹³*

Dalším demonstrativně uvedeným příkladem takového jednání je případ z nedávné doby, který nebyl sice projednáván správním orgánem Magistrátu města České Budějovice, ale místně a věcně příslušným policejním orgánem v trestním řízení

¹³ Z empirických materiálů správního odboru Magistrátu města České Budějovice

a který byl rovněž otištěn v Českobudejovickém deníku“ pod názvem „**Žena prožívala kruté chvíle, expřítel ji mlátil a vyhrožoval**“. S podtitulem „*Policie řeší případ jako nebezpečné vyhrožování a ne domácí násilí. Oba spolu už nežijí*“: Obsah článku :

- „Děj jako ze strašidelného thrilleru připomíná případ násilníka z podzimu letošního roku, který nyní ve zkrácením přípravném řízení šetří policisté, výhrůžky a násilí doprovázelo ukončení partnerského vztahu, který trval zhruba rok. „žena vztah ukončila a muže, jak se říká, vyhodila z bytu s nožem v zádech“, uvedla policejní mluvčí Věra Mžiková. „Partner to však nevzdal a stále se za ní dobýval. Po posledním útoku poškozená všechno ohlásila. Vzhledem k tomu, že spolu již nežijí, nejedná se o domácí násilí, ale případ se šetří jako nebezpečné vyhrožování,“ dodala Věra Mžiková. Při posledním incidentu na konci října sedmatřicetiletý muž svou expřítelkyni opětovně napadl u rybníka. Jak se uvádí v policejní zprávě, mlátil ji do hlavy, pak ji srazil do příkopu, kde ji opět častoval ranami a cpal do úst trávu. Tentýž den večer ji ještě v jejím bytě při návštěvě shodil do vany, na záda jí přitiskl špičku nože a vyhrožoval zabitím. Dramatu, při kterém zřejmě přetekl u ženy pohár trpělivosti, předcházely další brutální útoky. Krušné chvíle si žena prožila například v září v bytě, když při návštěvě, ji útočník strčil na postel, škrtil ji a zamačkával oči. Přitom nešetřil surovými ranami. V srpnu zase svou oběť agresor, za doprovodu ran pěstmi vytáhl na pole. Stejná situace se opakovala v říjnu v lesním porostu. Podle policie měla poškozená žena pokaždé po útoku svého partnera oděrky a podlitiny. Nikdy před tím, ale nevyhledala ani lékařské ošetření ani útoky neoznámila policistům.¹⁴

2.3 Trestní řád

Zákon č. 141/1961 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o trestním řízení soudním (dále jen trestní řád), je procesně právním předpisem, upravujícím postup orgánů činných v trestním řízení (Policie ČR, státní zastupitelství a soud), ke zjištění trestných činů a spravedlivému potrestání jejich pachatelů podle zákona. Stejným způsobem, podle stejného zákona se postupuje při šetření trestných činů, vykazujících znaky domácího násilí. V případě řešení domácího násilí jako trestného činu přichází v úvahu

¹⁴ NOVOTNÁ, L. *Žena prožívala kruté chvíle, expřítel ji mlátil a vyhrožoval* (2008). Českobudejovický Deník č. 262, s. 5.

použití některých institutů tohoto zákona. Při vykázání osoby a vyslovení zákazu pobytu může následovat zadržení osoby (pachatele) podle § 76 trestního řádu¹⁵, s následným uvalením vazby ve smyslu ustanovení § 67 trestního řádu¹⁶. Při samotném trestním řízení jsou poškozené osoby (manžel, manželka) poučovány ve smyslu ustanovení § 163 a) trestního řádu¹⁷ - souhlas s trestním stíháním poškozeného (osoby blízké), (obdobný paragraf je i v přestupkovém zákoně a to § 68 přestupkového zákona).¹⁸ Samotné prověřování je vedeno podle § 158 trestního řádu.¹⁹ Dále následuje zahájení trestního stíhání a sdělení obvinění pachateli z trestného činu, ve smyslu ustanovení § 160 trestního řádu.²⁰ Dalšími významnými instituty jsou návrh na podání obžaloby, samotné podání obžaloby státním zástupcem. V tomto předpisu je dopodrobna rozebrán postup státního zástupce a soudu. Nelze ani opomenout další významné instituty trestního řízení, jako je odložení věci, zastavení trestního stíhání, postoupení či odevzdání věci jako jednání naplňující znaky skutkové podstaty přestupku.

2.4 Zákon o Policii ČR

Jedním ze zákonů, který v této oblasti doznal velkých změn je **zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů**. Zde byl nově zaveden institut tzv. **vykázání osoby** ve smyslu ustanovení §§ **44, 45 odst. 1 písm. a), b), c), d), 46 a 47**. Tímto novým institutem bylo dáno orgánům Policie ČR jako správnímu orgánu „*oprávnění rozhodnout o vykázání ze společného obydlí a zákazu vstupu do něj*“, což je velmi průlomová záležitost zasahující do základních práv a svobod člověka. Tento institut umožňuje Policii ČR vykázat pachatele protiprávního jednání, směřujícího proti lidské důstojnosti, zdraví a životu člověka

¹⁵ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2005. s. 443 - 444.

¹⁶ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2005. s. 423-426.

¹⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2005. s. 550.

¹⁸ ČERVENÝ, Z. a kol. *Přestupkové právo*. Praha, 2006. s. 144-146.

¹⁹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2005. s. 533-537.

²⁰ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2005. s. 544-547.

bydlicího ve společné domácnosti. Policie může takto agresora **vykázat až na dobu deseti dnů** od vydání rozhodnutí a zakáže mu vstup do společného obydlí. Po vykázání požaduje všechny klíče od společného obydlí a přilehlých prostor a upozorní jej, čeho se dopustí v případě nedodržování a nerespektování rozhodnutí o vykázání ze společného obydlí. Pokud vykázáný skutečně nerespektuje rozhodnutí může se dopustit přestupku proti veřejnému pořádku podle § 47 odst. 1 písm.a) přestupkového zákona (neuposlechnutí výzvy veřejného činitele), nebo trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí s odkazem k ustanovení § 171 odst. 1 písm. e) trestního zákona. Rovněž v tomto duchu je poučena i ohrožená osoba, která zůstala ve společném obydlí. Policista následně vyhotoví „*Potvrzení o vykázání jehož součástí je poučení vykázané osoby a poučení ohrožené osoby*“, „*Úřední záznam o vykázání*“, „*Úřední záznam o provedení kontroly dodržování povinností vyplývajících z vykázání*“ a v neposlední řadě vyhotoví „*Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí*“, ve kterém podrobně popíše událost, označí ohroženou osobu a násilnou osobu, zda došlo ke zranění, zda k útoku došlo v přítomnosti dětí, případně tyto ustanoví a vyhotoví záznam o poskytnuté pomoci.²¹ Předmětné tiskopisy jsou obsaženy rovněž v přílohové části této bakalářské práce. Všechny výše uvedené tiskopisy jsou určeny jak pro trestní řízení před soudem, tak i pro přestupkové řízení před příslušným správním orgánem. Dále by měl v rámci realizace daných služebních úkonů policista ohrožené osobě sdělit, kam se případně obrátit o pomoc a kde vyhledat intervenční centrum. Zde by se ohrožené osobě mělo dostat veškerých dostupných informací a pomoci. K tomuto ještě nutno dodat, že tento průlomový institut se může stát i lehce zneužitelným. Pro názornost by bylo vhodné rovněž použít rovněž následující příklad, kdy např. „*Manželé, kteří spolu sdílejí společnou domácnost se budou nacházet v rozvodovém řízení a manželce se nebude zamlouvat, že manžel s ní obývá společnou domácnost a tak zavolá na PČR, že došlo k jejímu napadení a že se jedná o domácí násilí*“. Na základě této subjektivní argumentace může být příslušníkem PČR explicitně vydáno rozhodnutí o vykázání osoby ze společného rozhodnutí a zakázán jí vstup na dobu deseti dnů. Proto při každém takovémto správním rozhodnutí by měla být věc velice citlivě posuzována, zda-li jsou zde jasné a jednoznačné znaky domácího násilí (opakované fyzické násilí se stále zvyšující se intenzitou po určité době, psychické násilí, zbavování majetku apod.) nebo zda-li se jedná o jednotlivý čin, bez těchto znaků, který

²¹ Sbírka zákonů České republiky, zákon č.273/2008 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů. Praha, 2008. s. 4095-4097.

lze posoudit jako přestupek či trestný čin. V případě trestného činu může být pachatel zadržen ve smyslu § 76 tr. řádu²² a takto omezen na svobodě. Rovněž je nutné se vyvarovat toho, aby tento institut nebyl například používán v rámci občanskoprávních či majetkoprávních sporů, kdy by se v takovýchto případech při vydání rozhodnutí dokonce mohlo jednat o úmyslné či nedbalostní zneužití pravomoci veřejného činitele podle § 158 a 159 trestního zákona. Závěrem k tomuto ustanovení je toliko ještě dodat, že takovéto rozhodnutí by měli vydávat starší, zkušenější policisté s určitou praxí při rozhodování v trestním a přestupkovém řízení, ale ani to není zárukou, že nemůže dojít k selhání lidského faktoru, které může vést k zneužití tohoto zákonného titulu.

2.5 Přestupkový zákon

Dalším ze zákonů, o kterém je nutno se zmínit je **zákon číslo 200/1990 Sb., o přestupcích**, ve znění pozdějších předpisů. V tomto zákoně jsou popsána jednání, jež nedosahují stupně společenské nebezpečnosti trestného činu a ani se nejedná o správní delikty. Z celé škály přestupků je na místě zmínit přestupky **proti občanskému soužití** podle ustanovení § 49 přest. zákona a **proti majetku** podle ustanovení § 50 přestupkového zákona. Jedná se o nejčastější přestupky, které ve své formě vyjadřují jednání naplňující znaky domácího násilí.

2.5.1 Přestupek proti občanskému soužití

U přestupků proti občanskému soužití podle § 49 přestupkového zákona je několik skutkových podstat, kterých se může dopustit např. ten, kdo jinému ublíží na cti způsobem, kdy ho urazí nebo vydá v posměch, což je nejtypičtější forma návrhového přestupku, jedná se o všemožné urážky jak mluveným slovem, tak písmem či faktických gestem např. v dnešní době tak „oblíbený vztyčený prostředníček“. Dále to může být, že jinému z nedbalosti ublíží na zdraví, to jest, že např. došlo k „*drobnému ublížení na zdraví*“, ale nebyla naplněna subjektivní stránka předmětného protiprávního jednání, tedy úmysl poškodit zdraví, ale nedbalost, (např. nezabezpečil řádně svého psa, který mu utekl a pokousal jinou osobu, které způsobil zranění). Další skutkovou

²² JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2002. s. 443-444.

podstatou je úmyslné narušení občanského soužití „*vyhrožováním újmou na zdraví, drobným ublížením na zdraví, nepravdivým obviněním z přestupku, schválnostmi nebo jiným hrubým jednáním*“, kdy pod tuto skutkovou podstatu lze zařadit vše co přesahuje rámec pouhé nesprávnosti či nevhodnosti v jednání osoby vůči druhé. Mezi protiprávní jednání, která mohou naplnit skutkovou podstatu přestupku dle ustanovení § 49 odst. 1 písm. d) přestupkového zákona, mohou být i protiprávní jednání, která různými formami „*omezí nebo znemožňují příslušníku národnostní menšiny, výkon jejich práv*“, jež je v dnešní době velmi medializované téma (např. problémy vzniklé na sídlišti v Litvínově). Je neoddiskutovatelným faktem, že se jedná o velmi ožehavou a dlouhou dobu neřešenou otázku, která může vyústit v eskalaci nekontrolovatelného násilí. V tomto případě by bylo nasnadě přijmout co nejdříve účinná opatření a učinit takové legislativní kroky, aby se zabránilo nekontrolované eskalaci násilí, spočívající v dodržování zákonů, vymáhání dluhů od neplatičů, dodržování veřejného pořádku a rázné postihy za jeho porušení i osvěta ohledně kultury a zvyklostí národnostních menšin. Rovněž i exemplárního potírání národnostních třenic a rasového násilí, vyvolaného mezi znesvářenými stranami (např. na jedné straně mezi romskou komunitou a na straně druhé mezi příslušníky různých extrémních skupin či politických hnutí). Taktéž protiprávní jednání, naplňující znaky skutkové podstaty přestupku dle ustanovení § 49 odst.1 písm.e) přestupkového zákona může být jednání, kterým je jinému působena „*újma pro jeho příslušnost k národnostní menšině nebo pro jeho etnický původ, pro jeho rasu, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, jazyk, víru nebo náboženství, pro jeho politické nebo jiné smýšlení, členství nebo činnost v politických stranách, odborových organizacích nebo jiných sdruženích, pro jeho sociální původ, majetek, rod, zdravotní stav nebo pro jeho stav manželský nebo rodinný*“.²³

Jak patrně u tohoto přestupku je pod jeho písmeny zahrnuto několik skutkových podstat, které korespondují v trestním zákoně se samostatnými trestnými činy. Namátkou lze zmínit např. úmyslné ublížení na zdraví s odkazem k ustanovení § 221 a 222 trestního zákona, nedbalostní ublížení na zdraví § 223 a 224 trestního zákona, pomluva § 209 trestního zákona, násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci § 197a trestního zákona, výtržnictví § 202 trestního zákona a další. Takovýto výčet a rozsah trestných činů byl zákonodárci skryt pod jedno ustanovení přestupkového zákona.

²³ ČERVENÝ, Z. a kol. *Přestupkové právo. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2006. s. 131.

K výše uvedenému je zapotřebí uvést, že nejenom muži mohou napadat své ženské protějšky s nimi žijící ve společné domácnosti, ale situace mohou být i opačné, tj. kdy iniciátorem napádání, tj. agresorem může být právě žena. Takovéto jednání je možné rovněž demonstrativně podpořit příkladem s místem spáchání na teritoriálním území města České Budějovice s tím, že byl následně řešen správním orgánem MM - České Budějovice, tj., kdy manželka napadla jak *verbálně tak i fyzicky* svého manžela. Samotný případ zcela jednoznačně popisuje incident se znaky domácího násilí :

„dne 17.12.2008 v době od 21.00 hodin do 21.30 hodin v Českých Budějovicích, ul. Mostová č. 328/10, v obývacím pokoji rodinného domku nejprve slovně velice sprostými a urážlivými výrazy napadla A.L. svého manžela J.L., což jej velmi urazilo na cti a následně jej fyzicky napadla tak, že jej třikrát udeřila rukou sevřenou v opěst do obličeje a dále mu způsobila šrám na přední straně hrudníku, s lékařským ošetřením na Traumatologické ambulanci Nemocnice a.s. České Budějovice, bez následné pracovní neschopnosti či doby léčeni.“

Po provedení úkonů byl napadený policejním orgánem poučen s tím, že se jedná o takzvaný návrhový přestupek ve smyslu § 68 přestupového zákona s tím, že má-li zájem o jeho projednání musí uplatnit do tří měsíců od zjištění přestupku tzv. návrh na projednání přestupku ke správnímu orgánu, což je v daném případě oddělení přestupků správního odboru Magistrátu města České Budějovice. Věc byla po marném uplynutí lhůty pro podání návrhu ve smyslu § 66 odst. 3 písm. a) přestupkového zákona odložena.²⁴

2.5.2 Přestupek proti majetku

Dále jsou zde přestupky proti majetku podle § 50 přestupkového zákona, kterých se dopustí ten, kdo úmyslně způsobí škodu na cizím majetku krádeží, zpronevěrou, podvodem nebo zničením či poškozením věci z takového majetku nebo se o takové jednání pokusí. Typické jednání i v případech vykazujících znaky domácího násilí, kdy násilná osoba vůči své oběti uplatňuje právo silnějšího a ne zřídka dochází i k ničení majetku oběti domácího násilí. Pokud je takovéto jednání za zavřenými zdmi, jedná se o velmi latentní záležitost, o které se oběť domácího násilí bojí mluvit, či ji jen přiznat.

²⁴ Z empirických materiálů správního odboru Magistrátu města České Budějovice

Rovněž mezi další formy naplnění skutkové podstaty přestupku proti majetku dle ustanovení § 50 odst.1b) přestupkového zákona spočívá v tom, že je úmyslně neoprávněně užíván cizí majetek, nebo je přisvojena cizí věc nálezem nebo jinak bez přivolení oprávněné osoby. I zde jsou to typické záležitosti, které se odehrávají v rámci domácího násilí, kdy jsou oběti odebírány věci (mobilní telefon, notebook), aby je oběť domácího násilí nemohla o své vůli používat jak v soukromí, tak k zaměstnání. Další formou naplnění skutkové podstaty přestupku proti majetku dle ustanovení § 50 odst.1c) přestupkového zákona je jednání, kterého se může osoba dopustit způsobem, kdy úmyslně ukryje nebo na sebe nebo jiného převede věc, která byla získána přestupkem spáchaným jinou osobou, nebo to, co za takovou věc bylo opatřeno. Typická záležitost, která spočívá v jednání, kdy je nějaký předmět např. odcizený agresorem své oběti (třeba mobilní telefon), následně předán např. kamarádovi, aniž by tento věděl, že tato věc pochází z protiprávního jednání osoby.²⁵

Rovněž i u tohoto přestupku je několik korespondujících skutkových podstat, které jsou v trestním zákoně popsány jako samostatné trestné činy. Například lze uvést, krádež § 247 trestního zákona, poškozování cizí věci § 257 trestního zákona, zpronevěra § 248 trestního zákona, podvod § 250 trestního zákona, neoprávněné užívání cizí věci § 249 trestního zákona, zatajení nálezu § 254 trestního zákona apod. Takovýto výčet skutkových podstat korespondujících trestných činů byl v přestupkovém zákoně skryt do jednoho ustanovení. I toto ustanovení má spojitost s domácím násilím, tj. kdy agresor se snaží ohrožené osobě kontrolovat, odcizit, úmyslně schovávat či poškozovat její věci atd.

2.6 Správní řád

Zákon číslo 500/2004 Sb., o správním řízení (dále jen správní řád), je obecným zákonem upravující samotné správní řízení. Je neoddiskutovatelným faktem, že právě správní řízení zasahuje do mnoha oborů činností, proto je správní řád obecným zákonem, kde jsou jeho instituty obecnými ustanoveními, ale pokud nějakou oblast neupravuje zvláštní zákon použije se ustanovení z obecného zákona. V ustanovení §§ 2 až 8 správního řádu²⁶ jsou uvedeny zásady správního řízení, podle nichž se řídí

²⁵ ČERVENÝ, Z. a kol. *Přestupkové právo. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2006. s. 121-125.

²⁶ VEDRAL, J. *Správní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2006. s. 45-102.

a rozhoduje ve správním řízení. Dalším běžně používaným ustanovením je ustanovení § 49 správního řádu – ústní jednání,²⁷ kde je popsáno jednání samotné. Ustanovení § 50 správního řádu, podklady pro vydání rozhodnutí,²⁸ kde je uvedeno co jsou to podklady pro vydání rozhodnutí a za jakých podmínek je možné vydat rozhodnutí.

V následujících ustanoveních jsou uvedeny důkazní prostředky používané ve správním řízení, použitelné pro všechny oblasti správního řízení. Jsou jimi zejména instituty vymezené v ustanovení §§ 51 a 52 správního řádu - *dokazování*, § 53 správního řádu – *důkaz listinou*, § 54 správního řádu – *důkaz ohledáním*, § 55 správního řádu - *důkaz svědeckou výpovědí*, § 56 správního řádu – *důkaz znaleckým posudkem*.²⁹ Je naprostou samozřejmostí, že příslušná meritorní rozhodnutí musí být podložena řádně provedenými důkazy. Bez provedení tohoto řádného dokazování nelze obviněného uznat vinným. Proto je důkaznímu řízení přikládána velká důležitost, ale i jejich samotnému zajištění. Takto tomu je i ve správním řízení, kde v obecném zákoně jsou pro tyto účely podrobně popsány výše uvedené instituty.

2.7 Rozdíl mezi trestným činem a přestupkem

Závěrem této kapitoly lze konstatovat, že základní rozdíl mezi protiprávním jednáním, naplňujícím znaky skutkové podstaty trestného činu a přestupku je spatřován v jeho tzv. „materiálním znaku“, tj. v jeho společenské nebezpečnosti, s odkazem k aplikaci ustanovení § 3 odst. 2, 4 trestního zákona není trestným činem protiprávní jednání, jehož stupeň nebezpečnosti pro společnost je nepatrný, i když jinak vykazuje znaky trestného činu. Stupeň nebezpečnosti činu pro společnost je určován zejména významem chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou. Ne vždy jsou všechny znaky známy a v případě, že nedojde k jejich naplnění nebo dojde jen k částečnému naplnění těchto znaků je snížena společenská nebezpečnost činu k chráněnému zájmu a proto skutek dále nebude posuzován jako trestný čin, ale jako přestupek.

²⁷ VEDRAL, J. *Správní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2006. s. 326-331.

²⁸ VEDRAL, J. *Správní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2006. s. 332-337.

²⁹ VEDRAL, J. *Správní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2006. s. 332-355.

Závažností přestupku, k níž se přihlíží ze zákona, se rozumí stupeň společenské nebezpečnosti (tzv. materiální znak přestupku). Pojmové složky závažnosti jsou rovněž obdobně formulovány demonstrativním způsobem. Výslovně se uvádí způsob spáchání přestupku (tzv. charakter jednání a použité prostředky), následky přestupku (porucha nebo ohrožení, k tomu použité prostředky), okolnosti spáchání přestupku (např. místo a čas), míra zavinění (úmysl, nedbalost a jejich druhy), pohnutky (vnitřní podnět ke spáchání úmyslných přestupků, i když je nelze jednoznačně vyloučit ani u přestupků nedbalostních), osoba pachatele (zejména jeho dosavadní bezúhonnost, možnosti nápravy, věk, chování), respektive eventuální postih pachatele přestupku (obviněného z přestupku) pro týž skutek v disciplinárním řízení atd. Vycházíme-li z hodnoty poškozené věci či výše způsobené škody samotné věci, je tato stanovena limitní částkou 5.000,-Kč. Pokud je tato částka rovna či vyšší, jedná se o trestný čin pokud je nižší jedná se o přestupek. Jak již bylo naznačeno nelze nevzpomenout ani na zavinění, k odpovědnosti za přestupek postačí zavinění z nedbalosti, nestanoví-li zákon výslovně, že je třeba úmyslného zavinění.³⁰ U trestných činů zákon vyžaduje, že k trestnosti činu je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li tento zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti.³¹

3 ŘEŠENÍ DOMÁCÍHO NÁSILÍ V INTENCÍCH PŘESTUPKOVÉHO /SPRÁVNÍHO/ PRÁVA

Základním hmotně-procesním předpisem pro oblast přestupků je zákon ČNR číslo 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů /dále jen přestupkový zákon/. První a druhá část zákona jsou hmotným předpisem, kde jsou uvedeny hmotně právní stránky předpisu a skutkové podstaty, třetí a čtvrtá část jsou procesně právním předpisem, kde je uveden procesní postup přestupkového řízení. K dané problematice je potřeba objasnit, co to vlastně je přestupek, jeho definice je uvedena v ustanovení § 2 přestupkového zákona.

³⁰ ČERVENÝ, Z. a kol. *Přestupkové právo. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2006. s. 18-19.

³¹ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2005. s. 8-12.

3.1 Pojem přestupku

V přestupkovém zákoně je jasně specifikována definice přestupku, dále jaké jednání je možné považovat za přestupek a jaké nikoliv. Přestupkem je zaviněné jednání, které ohrožuje nebo porušuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v přestupkovém nebo jiném zákoně, nejde-li o jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních předpisů anebo o trestný čin. Přestupkem není jednání, jímž někdo odvrací přiměřeným způsobem přímo hrozící nebo trvajícím útok na zájem chráněný tímto zákonem. Přestupkem rovněž není jednání, jímž někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému přestupkovým zákonem, jestliže tímto jednáním nebyl způsoben zřejmě stejně závažný následek než ten, který hrozil, a toto nebezpečí nebylo možno v dané situaci odvrátit jinak³²

3.2 Věk a nepřičetnost

Problematika zavinění byla již popsána v minulé kapitole a tak stačí uvést, že u přestupku postačuje zavinění z nedbalosti, není-li výslovně uvedeno zavinění úmyslné. U přestupků je nutno se ještě zmínit o věku a přičetnosti, což je stanoveno v ustanovení § 5 přestupkového zákona. Dle tohoto ustanovení za přestupek není odpovědný ten, „*kdo v době jeho spáchání nedovršil patnáctý rok svého věku*“ či „*pro duševní poruchu v době jeho spáchání nemohl rozpoznat, že jde o porušení nebo ohrožení zájmu chráněného přestupkovým zákonem*“, nebo nemohl ovládat své jednání. Odpovědnosti se však nezbavuje ten, kdo se do stavu nepřičetnosti přivedl, byť z nedbalosti, požitím alkoholu nebo užitím jiné návykové látky.³³

Toto ustanovení je jedním ze stěžejních v přestupkovém zákoně, neboť přestupku se může dopustit pouze osoba starší 15 - ti let a osoba přičetná. U domácího násilí nemusí být pachatelé jenom osoby dospělé, ale i osoby od 15 - ti do 18 - ti let, tedy mladiství. Rovněž hledisko přičetnosti a nepřičetnosti je velmi důležité pro posouzení jednání naplňujícího znaky skutkové podstaty přestupku. Těžko řešit za přestupek osobu, která v době jeho spáchání trpěla duševní poruchou nebo nemohla rozpoznat společenskou nebezpečnost svého jednání. V takovýchto případech, tj. kdy se osoba nepřičetná dopustí protiprávního jednání, naplňujícího znaky skutkové podstaty

³² ČERVENÝ, Z. a kol. *Přestupkové právo. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2006. s. 12-18.

³³ ČERVENÝ, Z. a kol. *Přestupkové právo. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2006. s. 21-22.

přestupku a domácího násilí, není za své činy odpovědná. V takovémto případě pak lze uvažovat o tom, zda není na místě zvolit jiný postup, například ústavní léčbu či zbavení způsobilosti k právním úkonům. Ale i toto je docela složitý proces, který se ne vždy povede ke spokojenosti všech.

3.3 Sankce

V ustanovení § 11 přestupkového zákona jsou taxativně uvedeny sankce, které lze za přestupkové jednání uložit a to a) napomenutí, b) pokuta, c) zákaz činnosti a za d) propadnutí věci. Sankci lze uložit samostatně nebo s jinou sankcí, napomenutí nelze uložit společně s pokutou. Od uložení sankce lze rozhodnutím o přestupku upustit, jestliže k nápravě pachatele postačí samotné projednání přestupku.³⁴

Sankce lze ukládat za protiprávní jednání, naplňující znaky skutkové podstaty přestupku, pokud je podezřelý uznán vinným z přestupku, či pokud je věc řešena v tzv. blokovém řízení, kdy je přestupek spolehlivě zjištěn a podezřelý s naznačeným postupem souhlasí. Za některé přestupky lze ukládat některé sankce společně, např. pokutu a propadnutí věci (většinou se jedná o věci použité ke spáchání přestupku). Pro názornost, vymezující volbu uložených sankcí rovněž demonstrativně uvádím příklad, který byl zpracováván správním orgánem Magistrátu města České Budějovice.

- manžel po verbálním napadení své manželky, tuto napadne fyzicky a při fyzickém napadení použije kovový teleskopický obušek. Žena věc oznámí na Policii ČR, která se dostaví na místo, kde provede řádné zákonné šetření, ohledání místa činu a na místě zajistí kovový teleskopický obušek, který patří manželovi a byl použit ke spáchání přestupku. K tomuto nutno dodat, že žena neutrpěla žádné závažné zranění, pouze podlitiny na ruce. Při sepisování výpovědi na místě, zasahujícími policisty vyjde najevo, že manžel použil teleskopický obušek proti své manželce a k tomuto se dozná. Manželka vypoví, že byla takto napadena a nechá se ošetřit.

Následně je manželka poučena ve smyslu ustanovení §§ 68 a 76 odst. 1 písm. j) přest. zákona, s tím, že je jí řádně vysvětlena lhůta a postup pro podání návrhu správnímu orgánu, neboť v daném případě se jedná o návrhový přestupek. V zákonem stanovené lhůtě je podán návrh na projednání přestupku a věc je správním orgánem

³⁴ ČERVENÝ, Z. a kol. *Přestupkové právo. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2006. s. 29-30.

projednána. Násilnému manželovi je rozhodnutím uložena sankce a to nejen finanční pokuta, ale i propadnutí věci (kovový teleskopický obušek) a v neposlední řadě je uložena povinnost nahradit náklady řízení spojené s projednáním přestupku. Z tohoto je patrné, že kromě pokuty lze společně s ní uložit i sankci propadnutí věci. Další možností uložení společné sankce s pokutou je např. zákaz činnosti (alkohol za volantem, výtržnosti na sportovních stadionech apod.). Jediné sankce, které nelze uložit společně je napomenutí a pokuta.

Samotné přestupkové řízení se řídí zvláštním zákonem (*lex specialis*) což je zákon České národní rady číslo 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů a dále obecným zákonem (*lex generalis*), což je zákon číslo 500/2004 Sb., o správním řízení (správní řád). Pokud není něco uvedeno ve zvláštním zákoně, použije se zákon obecný. Tak i samotné řízení o přestupku je upraveno v přestupkovém zákoně podle ustanovení § 67 a až po § 87 přestupkového zákona s tím, že bližší specifikace samotného řízení bude popsána v následující kapitole. Dále je nutno se zmínit o dalších možnostech správního orgánu, jak se vypořádat s věcí před zahájením řízení. Po obdržení spisového materiálu a po jeho zaevidování správním orgánem, či určení oprávněné úřední osoby, tato po prostudování spisového materiálu zjistí, že **a)** je nepřislušný, **b)** může spisový materiál postoupit jinam z důvodu urychlení, usnadnění a z důvodu ekonomičnosti, jinému správnímu orgánu v jehož územním obvodu se podezřelý zdržuje nebo pracuje. Pokud je dán důvod nepřislušnosti jak místní (věc se stala v obvodu jiného správního orgánu) nebo věcné (správní orgán uvedenou věc ze zákona nemůže řešit), musí věc postoupit jinému věcně nebo místně příslušnému správnímu orgánu, neboť v případě, že by takovou věc řešil, jednalo by se o nezákonné řízení a rozhodnutí vydané takovýmto správním orgánem, by bylo na místě zrušit jako nezákonné. Řízení, které bylo vedeno věcně a místně nepřislušným správním orgánem je nutné považovat za nicotné. **Příslušnost** správního orgánu je zejména vymezena v ustanoveních §§ 53 a 55 přestupkového zákona.

3.4 Postoupení věci

Dalším obdobným ustanovením v přestupkovém zákoně je § 71 postoupení věci, v jehož odst. 1 je uvedeno, správní orgán postoupí věc : a) státnímu zástupci nebo orgánům policie, nasvědčují-li okolnosti, že jde o trestný čin.³⁵

K tomuto nutno dodat, že ke správnímu orgánu dojde spisový materiál, ve kterém je v předkládací správě uveden popis skutku, který se stal a prostudováním spisového materiálu správní orgán zjistí, že je zde dáno podezření z trestného činu(ů), který postoupí státnímu zástupci k zaujetí stanoviska, zda-li se skutečně jedná o trestný čin. Rovněž takto může postoupit spisový materiál policejnímu orgánu s podezřením, že byl(y) v dané věci spáchán(y) trestný čin(y), ale dle ustáleného názoru je lepší věc postoupit státnímu zástupci, neboť pouze on je garantem zákonnosti a může rozhodovat co je či není trestným činem. Pokud státní zástupce zjistí, že se jedná o trestný čin, věc přikáže policejnímu orgánu k došetření a pokud zjistí, že se nejedná o trestný čin, věc vrátí správnímu orgánu k dořešení. I k tomuto je na místě uvést demonstrativní příklad, vztahující se k činnosti správního orgánu MM - České Budějovice

„Správní orgán obdrží spisový materiál, ve kterém je uvedeno, že dne 1.10.2008 v době kolem 23.00 hodin v Českých Budějovicích, ul. Zapatova, v domě č. 33, v kuchyni rodinného domu, po předchozí slovní rozepři pan Jaroslav J., fyzicky napadl svou manželku Jaroslavu J., tak, že ji několikrát udeřil rukou sevřenou v pěst do obličeje a následně jí udeřil dřevěnou paličkou na maso do přední vlasové části hlavy, přičemž došlo ke krvácení z hlavy, čímž jí způsobil podvrtnutí a natažení krční páteře, podlitiny v obličeji a tržnou ránu ve vlasové části hlavy, dále došlo k naprasknutí lebeční kosti vlasové části hlavy v její přední části s dobou pracovní neschopnosti od 1.10.2008 do 20.10.2008 včetně, s poukazem k nezbytnosti následného doléčení. Z výpovědi napadené manželky je patrné, že se její manžel vrátil domů kolem 23.00 hodin v podnapilém stavu a došlo mezi nimi k hádce, která vyvrcholila tím, že ji manžel fyzicky napadl a to nejprve několika údery pěstí do obličeje a poté vzal z kuchyňské linky dřevěnou paličku a udeřil ji do hlavy. Po úderech ztratila vědomí a upadla na podlahu. K vědomí přišla až při ošetření v Nemocnici, a.s. České Budějovice na Traumatologické ambulanci. Ještě k věci dodala, že incidentu nikdo nebyl přítomen a to ani jejich děti. Následně byla provedena další lékařská vyšetření a byla v nemocnici hospitalizována celkem 10 dnů. Poté následovala pracovní neschopnost. Vzhledem

³⁵ ČERVENÝ, Z. a kol. *Přestupkové právo. Poznámkové vydání s judikaturou.* Praha, 2006. s. 147-149.

k brutalitě napadení ze strany svého manžela věc oznámila. Z výpovědi manžela je patrné, že se vrátil domů kolem 23.00 hodin, že vypil nějaké to pivo a po příchodu domů jej manželka hned mezi dveřmi slovně napadla. Poté jej opětovně slovně napadla v kuchyni, když si chtěl vzít jídlo a zde mu povolily nervy a manželku několikrát udeřil otevřenou dlaní do obličeje, nikoliv pěstí a ani ji neudeřil dřevěnou paličkou na maso. Poté co jí dal pár facek manželka upadla na kuchyňskou linku a udeřila se do hlavy, čímž si způsobila předmětné zranění. Poté co viděl, že jí teče krev z hlavy, zavolal sanitku a následně se na místo dostavila i Policie ČR, které vše vypověděl. Poté byla jeho manželka v nemocnici na pozorování a následně marodila doma. K věci ještě uvedl, že svého jednání lituje, bohužel, že mu ujely nervy a již vícekrát se to nebude opakovat. U incidentu nebyl žádný svědek, ani jejich děti. Z lékařské zprávy je patrné, že paní Jaroslava J. utrpěla zhmožděniny v obličejové části hlavy, zhmožděniny a tržnou ránu ve vlasové části hlavy vpředu, naprasklou lebku ve vlasové části hlavy vpředu a utrpěla lehký otřes mozku a podvrtnutí a natažení krční páteře s dobou pracovní neschopnosti od 1.10.2008 do 20.10.2008 včetně, s následnou rehabilitací. Dále z odborného vyjádření soudního znalce z oboru lékařství, odvětví soudní lékařství je patrné, že posouzení takového zranění či délky pracovní neschopnosti přesahuje rámec odborného vyjádření. Dále jsou ve spisovém materiálu úřední záznamy o šetření, včetně „úředního záznamu o výjezdu k incidentu se znaky domácího násilí“, protokol o ohledání místa činu včetně náčrtku a fotodokumentace. Policejní orgán věc vyhodnotil jako přestupek proti občanskému soužití podle ustanovení § 49 odst. 1 písm. c) přestupkového zákona a podle § 58 odst. 1 cit. zákona věc následně oznámil Magistrátu města České Budějovice, správní odbor, oddělení přestupků. Správní orgán po podrobném vyhodnocení věci dospěl k závěru, že by se mohlo jednat o podezření z trestného činu ublížení na zdraví podle ustanovení § 221 odst. 1 trestního zákona a věc ve smyslu § 71 písm. a) cit. zákona postoupil na Okresní státní zastupitelství České Budějovice k posouzení, zda nebyla naplněna skutková podstata trestného činu. Po čtrnácti dnech správní orgán obdržel odpověď z Okresního státního zastupitelství České Budějovice s tím, že se ztotožňují s jeho názorem a věc byla předána Okresnímu ředitelství Policie ČR, Službě kriminální policie a vyšetřování k zahájení úkonů trestního řízení. O dalším průběhu či odsouzení pachatele uvedeného skutku se již správní orgán nedozví, neboť probíhá trestní řízení. O věci by se více dozvěděl,

*v případě, že by státní zástupce nebo soud věc postoupil s tím, že se nejedná o trestný čin, ale je zde dáno podezření z přestupku.*³⁶

K dané problematice je třeba ještě zmínit, že přestupek lze projednat do jednoho roku od doby spáchání. V případě, že jsou ve věci zahájeny úkony trestního řízení podle § 158 odst. 3 trestního řádu,³⁷ staví se lhůta pro projednání přestupku, která pokračuje až po postoupení věci správnímu orgánu s tím, že se nejedná o trestný čin, o čemž by měli být písemně vyrozuměni účastníci řízení.

3.5 Zahájení řízení

Samotné přestupkové řízení se zahajuje **a)** z moci úřední, nebo **b)** na návrh, viz. § 67 přestupkového zákona. Dané postupy mají svá specifika, která budou dále upřesněna v samostatných kapitolách této práce.

3.5.1 Zahájení řízení z moci úřední

Zahájení řízení podle ustanovení § 67 přestupkového zákona, přestupky se projednávají z úřední povinnosti, pokud nejde o přestupky, které se projednávají jen na návrh (podle § 68 odst. 1 přestupkového zákona). Podkladem pro zahájení řízení o přestupku, je oznámení či podnět státního orgánu, orgánu policie nebo obce, jakož i právnické osoby, fyzické osoby o protiprávním jednání konkrétního pachatele, poznatek z vlastní činnosti správního orgánu nebo postoupení věci orgánem činným v trestním řízení, tj. že správnímu orgánu je doručen spisový materiál či oznámení, které je následně prověřováno pro určité jednání mající znaky konkrétního přestupku. V případě, že správní orgán věc neodloží ani neshledá důvod pro postoupení věci jinému orgánu, zahájí řízení o přestupku bezodkladně, nejpozději do šedesáti dnů, podle složitosti a rozsáhlosti případu. Správní orgán, požádá-li o to oznamovatel, jej vyrozumí do třiceti dnů od oznámení o učiněných opatřeních. Oznamovatelé, ve většině případů sami kontaktují správní orgán a dotazují se, co se s případem stalo, či jak byla jejich věc vyřízena. V případě že nejsou plně uspokojeni v jejich věci, využívají dalších

³⁶ Z empirických materiálů správního odboru Magistrátu města České Budějovice

³⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2005. s. 533-537.

institutů jako jsou různé stížnosti k nadřízeným, či žádosti o přezkum u odvolacího správního orgánu.³⁸

Přestupky na úseku domácího násilí jsou zejména specifické v tom, že se jich dopouštějí tzv. „osoby žijící ve společné domácnosti“ a to buď „osoby blízké“, kterými se rozumí příbuzní v pokolením přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, a manžel, nebo se jedná o tzv. „jiné osoby“ v poměru rodinném, nebo obdobném, za které se pokládají osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pociťovala jako újmu vlastní. U takovýchto přestupků je před jejich řešením nutné zkoumat otázku, zda se skutečně jedná o osobu blízkou ve smyslu ustanovení § 68 přestupkového zákona či nikoliv. Toto má rozhodující vliv na samotné řešení věci, neboť pokud by se jednalo o tzv. „osoby blízké“, může se věc řešit teprve pokud správní orgán obdrží tzv. „návrh na projednání přestupku“, v opačném případě by se jednalo o řízení z tzv. „moci úřední“ a v takovémto případě se návrh na projednání přestupku nepodává, a v případě, že je již podán, není k němu přihlíženo, neboť se v tomto konkrétním případě nejedná o řízení na návrh. V případě zahájeného a probíhajícího řízení na návrh, prokáže-li se, že se nejedná o osoby blízké a tudíž o návrhový přestupek, pokračuje se v řízení z moci úřední a s tímto se seznámí účastníci řízení. Pokud se jedná o řízení na návrh, toto je upraveno v ustanovení § 68 přestupkového zákona.

3.5.2 Zahájení řízení na návrh

Zahájení řízení podle ustanovení § 68 přestupkového zákona, přestupky podle ustanovení § 49 odst. 1 písm. b) a c) a přestupky podle § 22 odst. 1 písm. h) a § 50 spáchané mezi blízkými osobami, jakož i přestupky podle § 49 odst. 1 písm. a) se projednávají jen na návrh postižené osoby, jejího zákonného zástupce nebo opatrovníka (dále jen „navrhovatel“). Zde se jedná i o přestupky, které vykazují znaky domácího násilí, tedy o přestupky, které se odehrály mezi osobami blízkými a většinou za zavřenými dveřmi. Tedy v takovýchto případech se jedná o velice latentní záležitosti, které vyjdou na povrch až v případě, kdy sama oběť domácího násilí se rozhodne věc oznámit Policii ČR nebo přímo správnímu orgánu, aby věc projednal. U přestupku, který lze projednat jen na návrh, lze návrh podat příslušnému správnímu orgánu

³⁸ ČERVENÝ, Z. a kol. *Přestupkové právo. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2006. s. 142-144.

nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o přestupku nebo o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení. V návrhu musí být uvedeno, kdo je postiženou osobou, koho navrhovatel označuje za pachatele a kde, kdy a jakým způsobem měl být přestupek spáchán. Po tomto termínu nelze již ze zákona věc projednat a to většinou z důvodu, že marně uplynula lhůta pro podání návrhu na projednání přestupku. Rovněž, ale osoba postižená nebo-li navrhovatel může vzít kdykoliv svůj návrh zpět, ale je zde nebezpečí, že v takovémto případě je navrhovateli uložena povinnost uhradit náklady spojené s projednáváním přestupku. Vyjde-li v řízení o přestupku podle § 49 odst. 1 písm. b) a c) nebo přestupku podle § 50 zahájeném na návrh najevo, že skutek nebyl spáchán mezi osobami blízkými, pokračuje se v řízení z úřední povinnosti. Osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec a manžel, partner¹⁶⁾; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pociťovala jako újmu vlastní. Toto je velmi důležité, pro určení zda-li se jedná o náhrhový přestupek, či zda se přestupek bude řešit z moci úřední. Toto se většinou zkoumá u rozvedených manželů, či vztahu přítel – přítelkyně, kdy není jasné, zdali se jedná o výše uvedený vztah, a v mnoha případech je tomu tak, že mezi osobami žádný takovýto vztah již není, ale je zde jen žášť a nenávisť.

Pokud je návrh podán, zkoumá se otázka :

- a) zda-li je návrh podán oprávněnou osobou,
- b) zda-li je návrh podán ve lhůtě a
- c) zda-li má veškeré náležitosti, které má mít.

Což je důležité pro další postup v samotném přestupkovém řízení. K jednotlivým bodům je nutné vysvětlení spočívající v :

a) oprávněná osoba podat návrh, neboli navrhovatel je fyzická osoba, mající dostatek věku (tj osoba starší 18 -ti let, za osoby mladší 18 - ti let podávají návrh rodiče nebo zákonní zástupci) a osoba způsobilá k právním úkonům (v případě že by byla osoba částečně či úplně zbavena způsobilosti k právním úkonům, jedná za ni opatrovník). Dále se musí jednat o osobu blízkou, uvedenou v ustanovení § 68 přestupkového zákona, tj. manžel – manželka, děti, rodiče, druh, družka, nebo osoby sobě blízké tj. osoby, z nichž by utrpěla jedna z nich újmu, a druhá by ji právem pociťovala jako újmu vlastní. V případě přestupků majících znaky domácího násilí, tj

přestupků proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. a, b, c) přestupkového zákona, se jedná o osobu napadenou jak verbálně tak i fyzicky. U tohoto druhu přestupků se osoba napadená nazývá „postižený“ nikoliv poškozený, neboť poškozený je osoba, které byla způsobena majetková újma. I v tomto je rozdíl od trestního řízení, kde napadená osoba vystupuje jako poškozený ze zákona. I v problematice návrhových přestupků může být u postiženého způsobena majetková škoda, přestupky proti majetku podle ustanovení § 50 odst. 1 písm. a, b, c) přestupkového zákona a v tomto případě se z něho stává i poškozený, avšak i tento přestupek lze projednat pouze na návrh. V případech, kde se jedná o verbální napadání, kde je osoba hrubě urážena a ona sama se cítí urážena platí stejné pravidlo, tj., že se jedná o tzv. „návrhový přestupek“, kde osoba postižená vystupuje jako navrhovatel. V případech vykazujících znaky domácího násilí je potřebné rovněž podotknout, že tyto často začínají verbálním napadáním, velmi hrubými a vysoce urážlivými výrazy, které jsou z převážné části společensky nepublikovatelné. Pokud dojde k fyzickému napadení mezi manželi, rodiči a dětmi, druhem či družkou, přítelem či přítelkyní, v drtivé většině případů může vše začínat nepatrným konfliktem, slovní rozepří, kdy např. dojde většinou z malicherných příčin k hádce a následnému fyzickému napadení. V případě fyzického napadení je již těžké zastavit samotné fyzické napadení proběhlé rány pěstí či facky a natož je vrátit zpět. Po takovémto napadení se většinou agresor či útočník omlouvá oběti (své drahé polovičce), že to „*takto nechtěl, že k tomuto došlo omylem, že se jednalo o zkrat a že se to vícekrát nebude opakovat*“. Je-li mu odpuštěno, většinou z lásky k němu, dochází při dalším malicherném konfliktu k dalšímu fyzickému napadení, které se snaží opětovně omluvit stejným způsobem. Pokud se v takovémto případě nejedná o zvlášť surové napadení se zlomeninami, či těžkými podlitinami, oběť je schopna svému agresorovi odpustit, až do doby kdy tzv. přeteče pověstný pohár trpělivosti. Posléze již následuje oznámení na Policii ČR, zápis s poučením o návrhovém přestupku, lékařské ošetření a šetření k osobě podezřelého a oznámení přestupku správnímu orgánu, který čeká zda-li je ve lhůtě podán návrh na projednání přestupku.

b) návrh je podán ve lhůtě, pokud je podán do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o přestupku, nebo o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení. Z tohoto vyplývá, že navrhovatel – oběť násilí, domácího násilí či urážek se o věci dozví když se stane, tj. kdy je sama napadena. V případě, když je věc šetřena jako některý z trestných činů (např. ublížení na zdraví, loupež, krádež, vydírání, omezování osobní svobody, násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci, či týrání osoby žijící

ve společně obývaném bytě nebo domě) a tato je policejním orgánem, státním zástupcem nebo soudem odevzdána jako jednání mající znaky přestupku správnímu orgánu k vyřízení, měla by se o tomto dozvědět buď zasláním usnesením nebo vyrozuměním, že věc byla předána správnímu orgánu k vyřízení. Pokud takto není učiněno, sám správní orgán osobu vyrozumí, že věc mu byla předána k vyřízení s dotazem, zda-li jako navrhovatel podá návrh. Zde začíná běžet lhůta pro podání návrhu od doby převzetí usnesení policejního orgánu, státního zástupce či soudu, nebo jejich vyrozumění o postoupení věci správnímu orgánu. Dále od doby převzetí vyrozumění správního orgánu o tom, že mu byla věc postoupena či odevzdána. Správní orgán vyčká, zda-li mu dojde návrh na projednání přestupku či nikoliv.

c) zda-li má návrh veškeré náležitosti, které má mít. V případě došlého návrhu na projednání přestupku se správní orgán zaměří, zda-li je správně označen navrhovatel (tj. *jméno příjmení, datum narození a bydliště, případně telefonické spojení*), dále zda-li je označen podezřelý (tj. *jméno příjmení, data narození, bydliště, případně pokud je známo telefonické spojení*), dále samotný popis skutku kde musí být uvedeno, kdy se skutek stal (*datum a čas*), kde se skutek stal (*přesné místo události, město, ulice, domovní či parcelní číslo*), jak se skutek odehrál (*popis události, jak k ní došlo*), čím bylo způsobeno napadení (*slovní uvést slova, včetně urážek jak byla vyslovena, u fyzického napadení uvést jak bylo napadení způsobeno, jestli rukama či nějakým předmětem*), proč k napadení došlo (*pokud je to známo*), případně jaká byla způsobena škoda (*vyčísleno penězi*). V neposlední řadě musí být na návrhu datum, a tento musí být podepsán. Pokud návrh nesplňuje nějakou z uvedených podmínek, je navrhovatel vyzván, aby do určitého data návrh na projednání přestupku doplnil o požadované skutečnosti, neboť takovýto návrh trpící vadami nelze projednat. Pro tento případ je vhodné si navrhovatele pozvat k doplnění jeho návrhu a pomoci mu s ním, aby návrh netrpěl vadami a bylo jej možné projednat.

Jedním z typických příkladů domácího násilí posuzovaného v rámci přestupkového /správního/ řízení je velmi problematické soužití dcery J.K. s matkou M.K., který se rovněž odehrál v Českých Budějovicích s tím, že byl řešen správním orgánem Magistrátu města České Budějovice. Jedná se skutečně o typický případ s kauzálním vývojem od verbálního napadání po samotné fyzické napadání tzv. násilnosti. Tento případ byl spáchán tzv. několika dílčími útoky, které byly samostatně oznamované a řešené - / viz. níže / -

- dne 26.6.2008 v době od 13.00 hodin do 13.35 hodin, v Českých Budějovicích, ul. Omarova č. 132/13, kde ve společně obývaném bytě měla J.K. slovně napadat a urážet svou matku M.K., trv. bytem tamtéž, velmi sprostými a urážlivými výrazy, tedy měla narušit občanské soužití tím, že jiného urazí na cti,
- dne 22.7.2008 v době kolem 11.00 hodin v Českých Budějovicích, ul. Omarově č. 132/13, kde ve společně obývaném bytě měla J.K. slovně napadnout svou matku M.K. trv. bytem tamtéž, urážlivými výrazy, přičemž její matka poukazovala na skutečnost, že její dcera je drogově závislá a nestará se řádně o dceru, tedy měla úmyslně narušit občanské soužití tím, že jiného urazí na cti,
- dne 4.9.2008 v době kolem 12.30 hodin v Českých Budějovicích, ul. Omarově č. 132/13, ve společně obývaném bytě, po předchozí slovní rozepři měla J.K. fyzicky napadnout svou matku M.K. trv. bytem tamtéž, úderem otevřenou dlaní do břicha a do pravé ruky a následně do ní měla strčit až upadla na podlahu, čímž jí měla způsobit zranění spočívající, v drobných oděrkách, bez následného lékařského šetření či pracovní neschopnosti, přičemž matka poukazovala, že její dcera J.K. užívá drogy a nestará se o svou dceru, a je z její strany jak verbálně tak fyzicky napadána, tedy měla úmyslně narušit občanské soužití jiným hrubým jednáním,
- dne 24.10.2008 v době kolem 12.30 hodin v Českých Budějovicích, ul. Omarově č. 132/13, ve společně obývaném bytě, po předchozí slovní rozepři měla J.K. nejprve verbálně napadnout svou matku M.K. trv. bytem tamtéž, velmi sprostými a urážlivými výrazy a následně jí měla fyzicky napadnout třemi údery rukou sevřenou v pěst, do pravé části obličeje a následně do ní měla strčit až upadla na podlahu bytu, kde si její matka sedla zapálila cigaretu, načež měla být opětovně fyzicky napadena dcerou úderem rukou sevřenou v pěst do oblasti úst, až jí vypadla cigareta z úst a když chtěla sebrat cigaretu dcera jí opětovně napadla úderem ruky sevřené v pěst do zátylku za verbálního napadání velmi sprostými a urážlivými výrazy, tedy měla úmyslně narušit občanské soužití jiným hrubým jednáním a tím, že urazí jiného na cti.³⁹

Vzhledem k tomu, že v dané věci se jedná o tzv. návrhové přestupky a ve všech případech ze strany postižené M.K. nebyl v zákonné lhůtě podán návrh na projednání

³⁹ Z empirických materiálů správního odboru Magistrátu města České Budějovice

přestupku, byly všechny dílčí skutkové děje správním orgánem MM- České Budějovice odloženy ve smyslu ustanovení § 66 odst. 3 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb, o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. V průběhu řešení uvedených věcí rovněž správní orgán MM – České Budějovice vyhodnotil všechny dílčí útoky v komplexním pohledu na věc, kdy konstatoval, že by se mohlo jednat případně o naplnění skutkové podstaty trestného činu týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě podle § 215a) odst. 1 odst. 2 písm. b) trestního zákona a spisový materiál postoupil k místně a věcně příslušnému Okresnímu státnímu zastupitelství v Českých Budějovicích k zaujetí stanoviska, zda se jedná o trestný čin. Předmětný spisový materiál byl vrácen s tím, že se nejedná o trestný čin.

3.6 Účastníci řízení, správní orgán a kontakt mezi nimi

Účastníci řízení jsou uvedeni v ustanovení § 72 přestupkového zákona, kterými jsou a) obviněný z přestupku, b) poškozený, pokud jde o projednávání náhrady majetkové škody způsobené přestupkem, c) vlastník věci, která může být zabránena nebo byla zabránena, v části řízení týkající se zabránění věci, d) navrhovatel, na jehož návrh bylo zahájeno řízení o přestupku podle § 68 odst. 1.⁴⁰

U protiprávních jednání vykazujících znaky domácího násilí se mohou vyskytovat všichni výše uvedení účastníci řízení. Poté, co byla vyřešena otázka s tzv. uplatněním návrhu, je zákonem dané, že určujícím dnem uplatnění návrhu je zahájeno řízení. Následuje další procesní úkon a tím je předvolání účastníků řízení k ústnímu jednání. Podezřelému je následně zasláno předvolání k ústnímu projednání přestupku, kde je mu sděleno, že po převzetí tohoto předvolání se bude nacházet v procením postavení „obviněného z přestupku“ a je mu v předvolání písemně sděleno, kdy, kam a v kolik hodin se má k ústnímu jednání dostavit a dále je zde poučení o jeho právech a povinnostech, včetně sankce za jejich nesplnění s poukazem k fakultativně stanovené možnosti uložení pořádkové pokuty, která se pohybuje v případě řízení až do výše 50.000,- Kč. Předvolání je rovněž zasláno i dalším účastníkům řízení a to jak navrhovateli, tak i poškozenému. Rovněž v jejich předvolání je uvedeno, kdy, kam a v kolik hodin se mají k ústnímu jednání dostavit a dále je zde poučení o jejich právech a povinnostech, včetně sankce za jejich nesplnění, včetně uvedení pořádkové pokuty,

⁴⁰ ČERVENÝ, Z. a kol. *Přestupkové právo. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2006. s. 149-150

kteřá se pohybuje v případě řízení až do výše 50.000,-Kč. Předvolání se zasílá minimálně tři týdny před projednáváním věci, aby si účastníci mohli převzít předvolání a na jednání se připravit. V případě škody je vyzván poškozený (ve smyslu § 70 odst. 1 přestupkového zákona), aby se vyjádřil, zda-li se výslovně připojí s náhradou škody v přestupkovém řízení a tuto řádně doložil. Je mu dán obdobný termín jako u předvolání, ale o dva dny kratší, aby jeho návrh stačil správnímu orgánu dojít poštou a mohl na něj reagovat. Po obdržení doručenek a ve stanoveném termínu je provedeno samotné ústní projednávání přestupku. V úvodu jsou účastníci řízení seznámeni s tím, jak bude samotné přestupkové řízení probíhat, v jakém pořadí budou provedeny výpovědi účastníků řízení, a jak budou provedeny důkazy. Po tomto seznámení je vyzván svědek, aby se vyjádřil k předmětné události.

Jako další demonstrativně uvedený příklad lze rovněž uvést děj s místem spáchání na teritoriálním území města Českých Budějovic, vztahující se k verbálnímu a fyzickému napadení matky dospělým synem, oba žijící ve společném rodinném domě. **Svědék J.X.**, po seznámení s předmětnou událostí a řádném poučení v rámci předmětného přestupkového řízení správního orgánu MM - České Budějovice uvedl :

- *paní J.T. mne požádala, abych jí v sobotu opravil elektroinstalaci v domě a vyměnil nějaké zásuvky a jističe. Po mém příchodu v 09.00 hodin jsem kontaktoval paní J.T., která mi ukázala, co po mně požaduje opravit. Byla to práce v přízemí domu, které paní obývá. Její syn bydlí v prvním patře domu. Poté co jsem opravoval zásuvky, přišel domů její syn M.T., který se se mnou zastavil na chodbě a prohodili jsme pár slov. Toto zaregistrovala i jeho matka J.T. Nějakou dobu jsem prováděl práci v přízemí domu, když asi kolem 11.00 hodin jsem slyšel od schodiště nějaký křik. Vyšel jsem z místnosti a pod schody jsem viděl ležet paní J.T. a nad ní se skláněl její syn M.T. Zde mezi nimi byla slovní rozepře s slyšel jsem jak M.T. řekl své matce J.T. „kdy už konečně na mně přepíšeš ten barák?“ a udeřil ji pravou rukou sevřenou v pěst do obličeje. Tato mu odpověděla, aby se choval slušně a nenapadal ji. Poté její syn odešel do svého bytu v patře domu Více neviděl. Ze strany správního orgánu, obviněného ani navrhovatelky nebyly žádné otázky na svědka. Protokol o výsledku svědka podle § 49 a § 55 správního řádu, byl podepsán jak samotným svědkem, obviněným, navrhovatelem i správním orgánem. Na požádání byl všem předán všemi podepsaný stejnopis protokolu.*

- *Následně byla vyzvána **navrhovatelka**, aby se vyjádřila k předmětné události, kterou popsala ve svém návrhu na projednání přestupku proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. c) přestupkového zákona. Před samotnou výpovědí byla řádně poučena a uvedla, že poučení porozuměla a ke své výpovědi uvedla, že požádala pana J.X. , zda-li by jí neopravil elektroinstalaci v domě, nějaké zásuvky a vypínače. Tento přišel v sobotu ráno v 09.00 hodin. Ona panu J.X. ukázala co potřebuje opravit a šla do kuchyně v přízemí domu, kde bydlí. V patře domu bydlí její syn M.T.. Po nějaké době zaslechla, že její syn M.T. přišel domů. Asi kolem 10.45 hodin potkala syna M.T. u schodů a došlo mezi nimi ke slovní rozepři ohledně platby za elektřinu, kdy syn po ní chtěl neúměrně velkou částku jako doplatek za spotřebu elektrické energie a nechtěl jí ukázat roční vyúčtování za elektřinu. Když na syna M.T. naléhala, aby jí vyúčtování ukázal, zareagoval tak, že do ní strčil takovou silou až upadla na podlahu u schodů. Syn se nad ní sklonil se slovy „kdy už konečně na mně přepíšeš ten barák?“ a následně ji udeřil pěstí do obličeje. Na toto mu odpověděla, aby se choval slušně a nenapadal ji. Toto zahlédl i pan J.X., který vyšel asi po křiku, který zaslechl z místnosti, kde pracoval. Poté syn odešel pryč. Ona se nechala následně ošetřit na TRO ambulanci nemocnice a.s. České Budějovice a s lékařskou zprávou věc oznámila na místně příslušném obvodním oddělení Policie ČR, kde s ní byl učiněn zápis. Správní orgán ani obviněný neměli otázek na navrhovatelku. Po podepsání všemi zúčastněnými byl jak navrhovatelce tak i obviněnému předán protokol podle § 18 správního řádu, o výpovědi navrhovatelky*
- *Jako poslední byl vyzván k výpovědi **obviněný z přestupku** proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. c) přestupkového zákona, který po seznámení s věcí a řádném poučení uvedl, že v sobotu přišel domů kolem 10.45 hodin. U nich v domě byl řemeslník pan J.X., který měl provést opravu elektroinstalace jak u matky J.T. v přízemí domu, tak i u něho v bytě v patře domu. Když přišel domů u schodů potkal matku, která na něho začala křičet, že je to od něho nehoráznost po ní chtít takové peníze za doplatek za elektřinu, když jí nepředložil vyúčtování elektřiny. Matka na něho naléhala ještě více a řekla mu, že mu nic nedá, když jí nepředloží vyúčtování. Poté mu matka dala facku a on ji odstrčil a jelikož zavravorala upadla na podlahu u schodů. Zde mu vleže ještě něco řekla a on odešel do patra do svého bytu. Na dotaz správního orgánu, zda-li fyzicky napadl svou matku J.T. a to konkrétně úderem pěstí, odpověděl že nikoliv. Na dotaz správního orgánu, aby*

se vyjádřil k výpovědi svědka, který uvedl, že viděl jak matku udeřil pěstí uvedl, že to není pravda. Na dotaz navrhovatelky J.T. proč lže, uvedl, že nelže a že si to ona sama vymýšlí. Další dotazy ze strany správního orgánu či navrhovatelky již nebyly. Obviněný z přestupku již nežádal provedení výslechů případných dalších svědků či provedení dalších důkazů, proto byl na místě seznámen s podklady před vydáním rozhodnutí ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu. Posléze byl protokol podepsán obviněným, navrhovatelkou a správním orgánem a předány stejnopisy protokolu účastníkům řízení.

Následně po vyhodnocení důkazní situace bylo vydáno meritorní rozhodnutí správního orgánu, kterým byl obviněný uznán vinným z přestupku proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. c) přestupkového zákona s detailním popisem daného skutkového děje a za toto jednání mu byla v souladu s ustanovením § 12 odst. 1 s odkazem na § 11 odst. 1 písm. b) a § 49 odst. 2 přest. zákona, uložena sankce, pokuta ve výši 2.000,-Kč, a **současně** ve smyslu ustanovení § 79 odst. 1 přest. zákona **se mu uložila povinnost uhradit náklady** spojené s projednáváním přestupku, stanovené vyhláškou Ministerstva vnitra ČR č. 231/1996 Sb., ve znění vyhlášky Ministerstva vnitra ČR č. 340/2003 Sb., **ve výši 1.000,- Kč**. Účastníci řízení (obviněný i navrhovatelka) si ve stejný den převzali rozhodnutí a vzhledem k tomu, že nedošlo k odvolání žádné strany, nabylo právní moci a bylo vykonatelné.

Dalším typem projednávání přestupku na návrh jsou urážky na cti. Specifikum této problematiky spočívá v tom, že u urážek na cti je ze zákona dáno provést smířčí řízení. Postup při oznámení věci je stejný jako u předešlé. V obsahová částí spisového materiálu jsou rovněž záznamy či výpovědi podezřelého, postiženého poučení navrhovatele a další písemnosti, včetně uvedení svědků události. Pro názornost bych rád uvedl příklad, rovněž řešený správním orgánem MM - České Budějovice, který po obdržení spisu, v zákonem stanovené lhůtě obdržel návrh na projednání přestupku, který netrpěl vadami a řízení o přestupku bylo zahájeno dnem podání návrhu. Poté, co správní orgán vyhodnotil samotný návrh, předvolal obviněného, navrhovatelku a dva svědky. Realizace procesních úkonů byly obdobné jako v předchozím případě. Po převzetí písemností a návratu doručenek bylo v předmětný den provedeno ústní projednávání přestupku proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. a) přestupkového zákona, urážky na cti, kdy „syn M.T. slovně napadl svou matku J.T. velmi prostými a velice urážlivými výrazy“. Ke správnímu orgánu byli nejprve pozváni obviněný a navrhovatelka a správním orgánem byl proveden mezi nimi smír ve smyslu

ustanovení § 78 přestupkového zákona. Jelikož se obviněný s navrhovatelkou nesmířili, navrhovatelka smír odmítla s tím, že se „*jedná o velmi hrubé urážky, které si obviněný vůči ní nemůže dovolit a chce, aby věc byla projednána s tím, že na to má svědky, kteří jí to dosvědčí a obviněný, aby byl potrestán*“. Po neúspěšném smíru, který byl zaprotokolován a podepsán obviněným, navrhovatelkou a správním orgánem bylo pokračováno v řízení o přestupku výslechem svědků :

- *svědek J.X. po seznámení s věcí a řádném poučení uvedl, že byl v neděli na návštěvě u pana M.T. od 13.00 hodin do 15.00 hodin společně se svým bratrem K.X.. Zde po celou dobu seděli v obývacím pokoji a zde s nimi byl i M.T. Do pokoje dvakrát přišla jeho matka J.T., když poprvé přinesla kávu a po druhé bábovku. Oni se s ní pozdravili, na což jim odpověděla, jinak nic neříkala a ani její syn M.T. jí nic neříkal. Poté odešli domů. Na otázku správního orgánu, zda-li zaslechl, že by M.T. řekl své matce J.T. velmi sprostá a urážlivá slova odpověděl, že v jejich přítomnosti nikoliv, pan M.T. nic takového neřekl. Následně proběhly obvyklé procedury s podpisy a předáním stejnopisů protokolu.*
- *Dále k věci podal vysvětlení svědek K.X., který po seznámení s věcí a řádném poučení k věci uvedl, že byl v neděli na návštěvě u pana M.T. od 13.00 hodin do 15.00 hodin společně se svým bratrem J.X.. Zde po celou dobu seděli v obývacím pokoji a zde s nimi byl i M.T. Do pokoje dvakrát přišla jeho matka J.T., když poprvé přinesla kávu a po druhé bábovku. Oni se s ní pozdravili, na což jim odpověděla, jinak nic neříkala a ani její syn M.T. jí nic neříkal. Poté odešli domů. Na otázku správního orgánu, zda-li zaslechl, že by M.T. řekl své matce J.T. velmi sprostá a urážlivá slova odpověděl, že v jejich přítomnosti nikoliv, pan M.T. nic takového neřekl. Následně proběhly obvyklé procedury s podpisy a předáním stejnopisů protokolu.*
- *Dále k věci podala vysvětlení navrhovatelka J.T., která po seznámení s věcí a řádném poučení uvedla, že u jejího syna M.T. byli na návštěvě pan J.X. a jeho bratr K.X.. V době kolem 13.15 hodin jim přinesla kávu a její syn ji napadl slovy „že je stará kurva a svině“, a toto slyšeli i oba svědci. Když přišla po druhé do pokoje s bábovkou opětovně ji napadl syn M.T. stejnými slovy před oběma svědky na což mu řekla, aby byl slušný a neurážel ji. Velmi ji překvapilo, že oba svědci to popřeli, ač to dle jejího názoru slyšeli. Dále uvedla, že oba svědci jsou*

jejímu synovi zavázání a proto ho nechtějí shodit. Následně proběhly obvyklé procedury s podpisy a předáním stejnopisů protokolu.

- *Dále k věci po seznámení s věcí a řádném poučení podal vysvětlení obviněný z přestupku proti občanskému soužití podle § 49 odst. 1 písm. a) přest. zákona, který uvedl, že u něho byli na návštěvě v neděli od 13.00 hodin do 15.00 hodin pánové J.X. a jeho bratr K.X.. Společně seděli v obývacím pokoji, kam jim jeho matka J.T. přinesla kávu a poté bábovku. Během této doby s ní nemluvil a ani ona s ním. Po dvou hodinách oba pánové J.X. i K.X. odešli domů. Na dotaz správního orgánu zda-li své matce řekl velmi sprostá a urážlivá slova uvedl, že nikoliv, že jí nic takového neřekl a ani neví proč by jí to říkal. Na dotaz navrhovatelky, proč lže, odpověděl, že nelže a že si to na něj vymýšlí, aby jej očernila před správním orgánem. Obviněný z přestupku již nežádal provedení výslechů případných dalších svědků či provedení dalších důkazů, proto byl na místě seznámen s podklady před vydáním rozhodnutí ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu. Následně proběhly obvyklé procedury s podpisy a předáním stejnopisů protokolu. Po vyhodnocení důkazní situace bylo vyhotoveno meritorní rozhodnutí, kdy bylo proti obviněnému zastaveno řízení a navrhovatelce byly uloženy náklady řízení na projednávání přestupku. Jak obviněný, tak navrhovatelka si převzali rozhodnutí ve stejný den, obviněný se neodvolal a navrhovatelka se v řádné době pro odvolání odvolala s tím, že ona podala návrh na projednání přestupku, že mluví pravdu, on lže i svědci lžou, neboť jsou jeho synovi zavázání a nevidí důvod proč by za to měla zaplatit. Po odvolání byl spis postoupen odvolacímu druhostupňovému správnímu orgánu, kde bylo rozhodnutí prvostupňového správního orgánu potvrzeno a odvolání zamítnuto.*

K tomuto ještě toliko dodat, že ne vždy je důkazní situace taková, že lze obviněného uznat vinným z přestupku i když má navrhovatel svědky, kteří mu přislíbí, že mu věc dosvědčí, a když se jich správní orgán zeptá na danou situaci, co viděli či slyšeli, odpoví, že nic. Nic neviděli ani neslyšeli a to většinou z důvodů, že se obviněného bojí, nebo sami nechtějí v dané věci svědčit. V takovýchto případech se navrhovatel nedobere spravedlnosti a ani správní orgán nemůže rozhodnout jinak, než řízení zastavit, neboť nejsou svědci a ani důkazy, které by vinu prokazovali, ač může být tisíckrát vnitřně přesvědčen, že se věc má jinak. K zamyšlení je rovněž i otázka, proč navrhovatel, když se neprokáží skutečnosti uvedené v jeho návrhu a řízení je zastaveno, musí platit náhrady nákladů řízení. Vždyť svůj návrh podával v dobré víře

s tím, že mu bylo způsobeno nějaké příkoří, a s tím, že mu svědci dosvědčí skutečnosti, které viděli a nepočítá s tím, že se stane opak a ještě bude muset za to zaplatit. Zde se zřejmě zákonodárce chtěl vyhnout tomu, aby nebyly podávány bezpředmětné návrhy, nebo si pomocí nich někdo chtěl vyřídit účty s jiným.

Co se týče kontaktu mezi správním orgánem a účastníky řízení lze uvést, že ve většině případů probíhá písemnou formou a to jako předvolání, různá sdělení, dotazy či žádosti zasílané účastníkům řízení v dané věci, aby se k nim mohli vyjádřit. Další formou jak probíhá kontakt mezi správním orgánem a účastníky řízení je telefonická či e-mailová, která řešení daných problémů urychlí, ale má podstatnou nevýhodu v tom, že se jedná o úkony, které nejsou účastníky řízení či správním orgánem podepsány, neboť při telefonickém, faxovém či e-mailovém kontaktu, žádný podpis není. V případě elektronického kontaktu e-mailovou poštou lze podpis nahradit zaručeným elektronickým podpisem. I takovýto kontakt mezi účastníky řízení a správním orgánem je řešen ve správním řádu a podléhá určitým pravidlům.

4 PŘEDPOKLADY EFEKTIVNÍ SOUČINNOSTI MEZI ORGÁNY SPRÁVNÍMI, POLICEJNÍMI A INTERVENČNÍMI.

Jedním ze základních předpokladů efektivní spolupráce mezi správními, policejními a intervenčními orgány je fungující komunikace a schopnost spolupracovat. Komunikace by měla probíhat v několika rovinách a to :

- a) ústní formou (mluvené slovo)
- b) písemnou formou (vydáváním různých tiskovin)
- c) mediální formou (spoty např. v TV, různé multimediální programy)
- d) elektronickou formou (PC programy či programy v internetové síti)

K výše uvedenému lze uvést, že ve všech případech se mohou a i budou všechny formy komunikace prolínat, neboť jedna bez druhé v dnešní době nemůže uspět. Pokud se jedná o ústní komunikaci, lze k tomuto uvést, že se jedná o mluvené slovo, které je předáváno mezi dvěma či více osobami. V dané problematice je zcela jednoznačné, že se zde bude jednat o větší počet osob, kterým budou předávány různé zprávy a to např. na součinnostních poradách či různých seminářích. K problematice

domácího násilí, (i z pohledu přestupkového práva) jsou běžně pořádány meziresortní porady, na kterých se účastní jak zástupci Policie ČR, Krajského úřadu Jihočeského kraje, odboru sociálních věcí a zdravotnictví, Magistrátu města České Budějovice, odbor sociálních věcí či případně správního odboru a pracovníci či pracovnice Intervenčního centra. Zde jsou předávány různé materiály k řešení daného problému, předneseny statistiky na úseku domácích násilí na teritoriu Jihočeského kraje. Dohodnuty a stanoveny postupy, jak dále efektivně a společně postupovat při řešení problematiky domácích násilí společně a každý též i po své linii. Ze strany Policie ČR se očekává, že zde budou předloženy právní akty na úseku domácích násilí a legislativní kroky k co nejefektivnějšímu řešení dané problematiky. Jsou pravidelně předkládány materiály mezi které patří např. tzv. interní normativní instrukce, vycházející např. ze „Závazného pokynu policejního prezidenta č. 179 ze dne 27. listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácích násilí“, který má ve svém znění upraven samotný postup příslušníků Policie ČR, výklad pojmů, ale i v přílohách jsou vzory tiskopisů, používané při zákrocích Policie ČR, proti pachatelům domácích násilí.⁴¹ Dále jsou zde i praktické rady pro policisty „SARA DN“, kde jsou popsány klíčové znaky domácích násilí, rizikové faktory, násilí k osobě blízké, obecné sklony násilné osoby k násilí, zranitelnost ohrožené osoby apod.⁴² Dále jsou zde konzultovány a připomínkovány legislativní kroky na úseku domácích násilí, zakotvené v právních normách. Dále jsou zde Policií ČR předkládány statistiky na úseku domácích násilí jako celky a případy řešené jako trestný čin a případy řešené jako přestupek. Ze strany Krajského úřadu pro Jihočeský kraj v Českých Budějovicích jsou zde předloženy statistiky řešených a evidovaných případů domácích násilí po jejich linii. Po linii Magistrátu města České Budějovice jsou předloženy statistiky případů domácích násilí, řešených jako přestupek, či předaných věcně a místně příslušnému okresnímu státnímu zastupitelství k posouzení, zda-li se nejedná o trestný čin. Intervenční centra rovněž předkládají statistiky jimi řešených případů a je domluvena spolupráce jak efektivně spolupracovat na tomto úseku při odhalování, objasňování a potrestání pachatelů domácích násilí a účinné pomoci obětem domácích násilí. Intervenční centra dále vydávají odborné publikace, vymezující doporučení jak postupovat, kam se obrátit

⁴¹ Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179 ze dne 27. listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácích násilí.

⁴² Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179 ze dne 27. listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácích násilí, Příloha č. 1.

a kde hledat pomoc s tím, že rovněž v rámci stanovených seminářů rovněž představují i multimediální programy zaměřené na oběti domácího násilí, včetně možností poskytnutí odborné pomoci. Je faktem, že všechny způsoby se prolínají a mají tak větší efektivnost než každý způsob sám. Asi největší přínos mají v dnešní době rovněž tzv. „spoty“ uveřejněné v jednotlivých médiích, např. v televizi, či „spoty“ prezentované elektronickou formou v internetové síti. Převážná většina nejen mladých lidí, ale i starších spoluobčanů v dnešní době tráví nejvíce času u svého počítače surfováním po síti. Zde uveřejněné „spoty“ a písemná sdělení jsou snadněji dostupné než klasicky vydávané publikace, které si jen málokdo přečte, nebo zakoupí. I pro samotnou oběť domácího násilí je kolikrát takováto forma sdělení co dělat v případě, že se stane obětí domácího násilí přijatelnější než klasická forma rozhovoru, kde musí sdělit co a jak se stalo, či případně doložit další materiály jako jsou např. lékařské zprávy o ošetření apod. V prvním okamžiku, kdy ještě oběť není rozhodnuta, zda-li věc oznámí či nikoliv a hledá co dál, jsou takovéto rady v písemné elektronické podobě k nezaplacení. Zde se dočte skutečně co dál, co dělat, kam se obrátit a kde hledat účinnou pomoc a jak postupovat v případě dalšího napadení či ohrožení. V případě, že se oběť domácího násilí rozhodne věc oznámit je již seznámena s tím, co ji bude čekat, jak bude probíhat šetření a kam se má obrátit o pomoc a jak se s tím vyrovnat. Pokud oběť nemá přístup k počítači, či různým publikacím je to pro ni těžší se někomu svěřit či sama hledat odbornou pomoc, když neví co má dělat a kam se obrátit. Další takzvanou „ranou“ pro oběť může být i to, když narazí na neproškoleného policistu, který neví, jak v dané problematice postupovat a začne věc s obětí např. zlehčovat či jí vysvětlovat, že se o nic nejedná a že se to spraví. V takovémto případě ztratí oběť domácího násilí víru v to, že nalezne pomoc a nezbyde jí nic jiného, než hledat pomoc jinak. Zde by měla nastoupit pomoc intervenčního centra s vyškolenými odborníky a psychology, kteří by měli oběti formou metodických doporučení poradit co a jak dál. V této problematice je známa i **linka „DONA č. 2 51 51 13 13“**, linka pomoci obětem domácího násilí v České republice, jejíž provoz podporuje společnost Philip Morris a.s. a Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky.⁴³ Zde je nasnadě zamyšlení nad tím, že i samotní policisté by měli být vyškoleni v problematice domácího násilí a seznámeni s postupem v případech oznámení domácího násilí. Zde nestačí mít k dispozici jen samotný pokyn policejního prezidenta upravující danou problematiku, ale bylo by

⁴³ Zpravodaj BKB ročník č. 13, č. 3/2004, *DONA linka – linka pomoci obětem domácího násilí v ČR*, vydává Bílý kruh bezpečí, Praha, Č.j. VSC/1-7615/91-R. S. 3-10. Dostupné z <http://www.donalinka.cz>

vhodné je i připravit na to jak vést rozhovor (výslech) s obětí domácího násilí ke zjištění všech důležitých a podstatných skutečností. Rovněž tak by měli být i po psychologické stránce připraveni erudovaně pomoci oběti domácího násilí, dále jí sdělit kontakt na intervenční centrum, kde jsou vyškolení pracovníci a psychologové, připravení s ní věc začít řešit. Z tohoto důvodu je velmi důležité předávání různých poznatků a metod pomoci obětem domácího násilí mezi Policií ČR, Krajskými úřady, Magistráty měst či obecními úřady a intervenčními centry, neboť kde selže komunikace je rovněž ztížena cesta k efektivnímu řešení situace. Ani takzvané hraní na vlastním písečku nepřinese nic dobrého. Zatajování určitých metod před tím druhým, který by měl být rovnocenným partnerem, nepřinese spolupráci, ale pouze averzi a nenávist k práci toho druhého a trpí tím samotné oběti domácího násilí. Spolupráce by neměla probíhat jen u těchto nižších článků, ale měla by probíhat i na centrální úrovni tj. mezi ústředními orgány, jako jsou ministerstva, vláda a legislativci, poslanecká sněmovna a senát, kde by měly být přijímány legislativní normy postihující či řešící samotné domácí násilí, ale i pomoc jeho obětem. V tomto případě náš právní systém pokulhává, právní normy jsou přijímány se zpožděním a mnohdy po jejím vydání ve sbírce zákonů a jejich účinnosti, jsou často dále pozměňovány a novelizovány, což v dané věci nepřispívá k dobrému řešení dané otázky, ale k zamyšlení nad tím, proč takováto norma vůbec byla přijata. Rovněž by měla fungovat i spolupráce na mezinárodní úrovni a to mezi Českou republikou a orgány Evropské unie na sjednocení postupu v problematice domácího násilí s postupnou implementací jednotlivých právních norem Evropské unie do právního řádu České republiky, které by přispěly k efektivnímu řešení a postihování domácího násilí.

4.1 Proces spolupráce s nevládními organizacemi - práva poškozených -

Od 1.7.2007 jsou v České republice zřízena tzv. Intervenční centra, která byla zřízena na základě účinného zákona č. 135/2006 Sb., *zákon na ochranu před domácím násilím, ve znění pozdějších předpisů*. Jedná se o 15 center, v každém kraji je jedno a na severní Moravě mají dvě. V Českých Budějovicích sídlí na adrese Kanovnická č. 11/390, 37001 České Budějovice, tel. 386 323 016, 603 281 300, E-mail : intervencnicentrum@charitacb.cz, [www stránky :www.charitacb.cz](http://www.charitacb.cz), provoz má v pondělí od 13.00 hodin do 18.00 hodin, úterý až čtvrtek od 08.00 hodin do 12.00 hodin a od 13.00 hodin do 16.00 hodin, pátek je vyhrazen pro objednané osoby.

Intervenční centra jsou relativně mladou záležitostí v oblasti speciálního poradenství. Zaměřují se na problematiku domácího násilí a na jeho oběti. Poskytují intenzivní krátkodobou intervenční pomoc ohroženým osobám, které převádějí podle potřeby do dlouhodobější péče návazných organizací podle potřeby a přání ohrožených. Je to služba, která nabízí ženám, které přišly do styku s domácím násilím, bezprostřední a okamžitou pomoc. Intervenční centrum je povinno do 48 hodin od předání informace policií kontaktovat ohroženou osobu. Začne ženě vyhledávat jinou alternativu bydlení a snaží se jí co nejrychleji pomoci a podpořit ji v jejím konání a řešení celé této traumatické a komplikované situace. Pracovnice intervenčního oddělení se postiženou ženu snaží co nejrychleji zkontaktovat a oslovit ji, většinou telefonicky, někdy ale také písemnou formou. V České republice je policie povinna předat hlášení o domácím násilí intervenčnímu centru ve svém kraji do 24 hodin od okamžiku vykazání či zákazu vstupu, přičemž není nutný souhlas ohrožené osoby. Samozřejmě s intervenčním centrem se může spojit kdokoliv, kdo bude akutně potřebovat pomoc v případě domácího násilí, nezávisle na práci či souhlasu policie. Poradkyně pracující v intervenčních centrech mají v první řadě za úkol vás dostatečně informovat o vašich právech a o znění zákona o ochraně ohrožených osob.⁴⁴ Dalším článkem při ochraně práv člověka nejen postiženého domácím násilím jsou Občanské poradny. Občanské poradny poskytují nezávislé, odborné, nestranné a bezplatné sociálně odborné poradenství v 18 ti právních oblastech a upozorňují příslušné státní a místní orgány na nedostatky legislativy a na neřešené problémy občanů. Např. v oblasti „Rodina a mezilidské vztahy“. Obrátit se může každý na poradny, pokud chce uplatnit svá rodičovská a manželská práva, řešíte-li rozvod, vyživovací povinnost, osvojení, pěstounskou péči nebo registrované partnerství, ale i v případě domácího násilí.⁴⁵ Bílý kruh bezpečí – sdružení pro pomoc obětem (veškeré) trestné činnosti, pomoc a psychologické i právní poradenství ženám – obětem domácího násilí, je jednou z podstatných složek činnosti. Ochrana práv oběti domácího násilí je jedním ze stěžejních úkolů tohoto sdružení a to zejména ochrana života, zdraví, a dalšího klidného života oběti. Ochrana zdraví a života je spojená s hledáním případného azylového útočiště pro samotnou oběť a případně i její děti. Toto azylové útočiště může být například v azylovém domě, kde můžou pracovníci tohoto sdružení po dohodě

⁴⁴ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. Brno, 2008. s. 115.

⁴⁵ BUSKOTTE, A. *Z pekla ven: Žena v domácím násilí*. Brno, 2008. s. 166.

s pracovníky azylového domu zajistit oběti ubytování i s jejími dětmi. Dále mohou zajistit odbornou lékařskou pomoc jak po fyzické stránce tak po psychické stránce a vyrovnání se s nastalým nežádoucím stavem. Dále mohou zajistit ochranu majetku cestou policie, aby nedocházelo k nežádoucímu poškození či rozkrádání majetku oběti domácího násilí ze strany násilné osoby. Rovněž pracovníci tohoto sdružení mohou ve spolupráci s obětí domácího násilí jít cestou dalších složek státní správy či samosprávy zajistit sociální pomoc pro případ, že by oběť s dětmi zůstala bez finančních prostředků či zaopatření.

Nutno ještě podotknout, že existuje i „Poradenství pro pachatele“. Pro agresory pachatele domácího násilí, existují rovněž různé formy poradenství a rozdíly mezi nimi jsou zpravidla dány názorem toho, kdo kurzy řídí, na domácí násilí. Rozlišujeme čtyři základní typy programů :

- **model vzhledu** – tento typ programu se soustředí na charakter muže a důvody, proč v daných situacích reaguje násilně, rovněž zkoumá mužovu míru frustrace nebo deprese a případně duševní poruchy, kterými může trpět,
- **model ventilace** – tento typ poradenství odrazuje muže od zadržování hněvu, a soustředí se na alternativní nezávislé způsoby, kterými může agresor své pocity ventilovat, a zabránit tak postupnému nárůstu napětí, který by mohl vést k výbuchu agresivního chování,
- **kognitivní behaviorální a psychoedukační model** – programy s touto hlavičkou se zaměřují na násilí muže jako na naučené chování, které se muž musí odnaučit, vyučují se techniky zvládnání hněvu,
- **feministický přístup** – v tomto programu je násilí považováno pouze za jeden ze způsobů ovládnání oběti, pomocí kterého má agresor nad partnerem moc, v kurzech se probírají komunikační a asertivní schopnosti spolu s vyučováním nenásilných způsobů vyrovnání se s napětím, kurzy se ale také zaměřují na zpochybnění mužského panovačného chování a přístupu a jejich cílem je potlačení veškerých forem týrání.⁴⁶

⁴⁶ CONWAYOVÁ, H. E. *Domácí násilí*. Praha, 2007. s. 124-127.

5 SYSTÉMOVÉ NÁSTROJE A PROSTŘEDKY ZEFEKTIVŇUJÍCÍ BOJ PROTI DOMÁCÍMU NÁSILÍ

Jedním ze základních nástrojů by mělo být důkladné využívání zákonů a zákonných postupů umožňující rázný postup proti pachatelům domácího násilí. Se zavedením nového trestného činu **týrání osoby žijící ve společně obývaném bytě nebo domě** podle § 215a) tr. zákona dává možnost využití dalších nových institutů uvedených v zákoně č. **273/2008 Sb.**, o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je uvedeno v **§§ 44, 45 odst. 1 písm. a), b), c), d), 46 a 47** cit. zákona. V případě zákonného a citlivého využívání uvedených institutů by měly být následky domácího násilí eliminovány v daném okamžiku na minimum a jejich pachatel by měl být postaven do role člověka, který spáchal svým bližním značné příkoří a nikoliv do tzv. „role vítěze“, který „vyhrál svou bitvu“. Proto při využívání uvedených institutů v rámci protiprávních jednání, která vykazují znaky domácího násilí a následném vyhodnocení, že se jedná o tzv. „soustavné jednání“ se zvyšující se intenzitou útoků, kdy oběť útoky považuje jako těžké příkoří na její osobě, by nemělo docházet k tzv. „štěpení“ útoků na jednotlivé skutky, ale vyhodnocováno a postihováno jako celek. V případě štěpení na jednotlivé dílčí děje může dojít i k tomu, že některé dílčí skutky mohou být příslušným správním orgánem kvalifikovány jako trestný čin a některé jako přešupek. V případě přešupku by se jednalo o návrhový delikt, který by při tzv. neuplatnění návrhu na projednání přešupku nebyl projednán a takto štěpené jednání by nikdy nebylo řádně došetřeno a jejich pachatel za předmětné protiprávní jednání potrestán. V případě dílčích protiprávních jednání, např. souběžně naplňujících znaky skutkové podstaty přešupků proti občanskému soužití a majetku, které vykazují znaky domácího násilí, by mělo být správním orgánem posuzováno a vyhodnocováno v celkovém kontextu, tj., že se jedná o protiprávní jednání se znaky domácího násilí a měla by být předmětná věc v rámci aplikace ustanovení § 71 písm.a) přešupkového zákona případně postupována k Okresní státní zastupitelství k zaujetí stanoviska, zda-li se nejedná o trestný čin s odkazem k ustanovení § 215a) trestního zákona.

Vzhledem k výše uvedenému je nezbytné poukázat k aplikační praxi správních orgánů s apelem na vnímání komplexního postihu dané problematiky, která by neměla inklinovat k izolovanému vnímání samotných dílčích skutků, vykazujících znaky domácího násilí, ale v souladu s uplatněním tzv. „dobré správy“ je nezbytné tyto vnímat v souhrnném kontextu, resp. podrobně vyhodnocovat jejich časovou posloupnost, nárůst intenzity fyzického násilí a u obětí, charakter podání s tím, zda-li

je z její strany vnímáno, např. jako značné a neúnosné přikroří. Rovněž je nezbytné připomenout, že i verbální napadání prochází postupným vývojem od běžných vulgarismů až po slovní napadání urážející lidskou důstojnost, dobré mravy a ponížení osoby před ostatními a tím snížení jejího morálního kreditu v očích spoluobčanů či spolupracovníků.

Dalším z nástrojů je využívání evidencí vedených sociálních odborem obcí či měst, kde jsou evidovány případy domácího násilí, ale i případně samotné útoky v rodině vedené proti zdraví či majetku. Rovněž jsou takto evidovány i prohřešky mladistvých pachatelů a nezletilých.⁴⁷ V kvalitní účinné práci s těmito evidencemi a samotnými osobami se dá v mnoha případech předejít tomu, že se osoba dopustí protiprávního jednání se znaky domácího násilí, ale i závažnějších trestných činů. Při využívání tohoto nástroje jak Policií ČR, sociálními pracovníky na úřadech, ale i terénními pracovníky, je možné eliminovat škodlivé dopady na osobu a její psychiku. Takto se dá i regulovat počet potencionálních pachatelů domácího násilí či samotného násilí.

⁴⁷ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Praha, 2005. s. 25.

ZÁVĚR

Správní řízení je velmi specifická záležitost, přirovnáme-li ji k trestnímu řízení, tak obsahuje v jediném řízení fázi vyšetřování, což je samotné ústní projednávání přestupku včetně dokazování a seznámení s materiály před vydáním rozhodnutí, fází podání obžaloby, tj. vyhodnocení důkazní situace a příprava na vydání rozhodnutí a samotné odsouzení obžalovaného, ve správním řízení vydáním rozhodnutí, jímž je obviněný z přestupku uznán vinným z konkrétního přestupku a je mu uložena konkrétní sankce, náklady spojené s projednáváním přestupku či uložena povinnost náhrady škody. Ne vždy, ale dojde k tomu, že je obviněný z přestupku uznán vinným, je mu uložena sankce za konkrétní přestupek či uloženo splnění nějaké povinnosti. Je zde mnoho případů, které končí ještě před tím, než je zahájeno samotné řízení, neboť přestupky spáchané na úseku domácího násilí tedy přestupky podle § 49 a § 50 přestupkového zákona spáchané mezi osobami blízkými, respektive mezi osobami žijícími ve společné domácnosti, jsou podmíněné podle § 68 přestupkového zákona podáním návrhu na projednání přestupku. V drtivé většině případů jsou tyto přestupky odloženy, neboť v zákonné lhůtě tří měsíců není podán návrh na projednání přestupku. Po marném uplynutí této doby již nelze takovýto přestupek projednat a pachatelé za něj uložit sankci. V malém procentu přestupků, kdy je postiženou osobou podán návrh na projednání přestupku a po provedeném řízení, není ve většině případů pachatel uznán vinným, neboť na jednání, které se odehrálo za zavřenými dveřmi bytu a tzv. „*mezi čtyřma očima*“, není nestranný svědek, svědčící pro či proti, a tak je řízení zastaveno a návrhovateli je uložena povinnost nahradit náklady spojené s projednáváním přestupku. Zde je největší kámen úrazu, neboť postižený(á) bere takovéto rozhodnutí jako největší příkoří proti své osobě. Ve většině případů dochází k podanému odvolání proti rozhodnutí, ale rozhodnutí, pokud nejsou zjištěny procesní chyby odvolacím správním orgánem, potvrzeno. V případě takovýchto rozhodnutí návrhovatel ztratí veškerou víru ve spravedlivé vyřešení své záležitosti a v případě dalšího incidentu, kde by z jeho strany mělo dojít k podání návrhu na projednání přestupku, již návrh nepodá s tím, že by to dopadlo stejně jak v minulém případě. Správnímu orgánu nebyla dána žádná subjektivní možnost, jak účinně pomoci postiženým, neboť se musí držet dikce zákona a dle zákona postupovat ve správním řízení. Emoce jsou záležitostí každého jedince, ale je třeba se s nimi vyrovnat v rámci korektního a nezaújatého řízení ve věci. Samotné řízení a projednávání není nikdy jednoduché, neboť v polovině případů se jedná o verbální napadání, kde jsou používány velmi sprosté a urážející výrazy, které

kolikrát nechtějí ani sami postižení před správním orgánem interpretovat a ve druhé polovině případů se jedná o samotné fyzické napadání, jehož vyvrcholením je drobné ublížení na zdraví, které ale může zanechat hluboké rány na psychice napadeného a často se z takového napadení vzpamatovává i po delší časový úsek. Šrámy po fyzickém násilí se zahojí v nějakém kratším časovém horizontu, ale šrámy na psychice postiženého přetrvávají často i léta a dotýčný se i v některých případech bez odborné pomoci sám z takového příkoří nedostane. Zde je důležitá další pomoc např. psychologů či školených pracovníků intervenčních center. Napadená – postižená osoba domácím násilím bez jakékoliv pomoci často ztratí víru ve spravedlivé vyřešení své záležitosti, či v pokračování klidného života a i takovéto případy v některých případech končí tím nejhorším možným způsobem a to že si dotyčná osoba sáhne na život. Proto je důležité s takovými osobami pracovat a vrátit je zpět do běžného způsobu života, včetně pracovního procesu. Z vyhodnocovaných statistických údajů Magistrátu města České Budějovice je patrné, že přestupky proti občanskému soužití podle § 49 přestupkového zákona a proti majetku podle § 50 přestupkového zákona, vykazují znaky domácího násilí, za sledované období let 2006 až 2008 viz příloha č. Ia), Ib), Ic).

Z porovnání statistických čísel za sledované období uvedených let je patrné, že v roce 2006 bylo oznámeno správnímu orgánu 134 přestupků, v roce 2007 byl nárůst oznámených přestupků na počet 259 přestupků a v roce 2008 byl mírný pokles oznámených přestupků na počet 217 přestupků. Validita opatřených dat samozřejmě nemůže podchytit reálný stav. Je potřebné poukázat také na latentnost poukazovaného fenoménu, který je odvislý od ochoty postižených oznámit spáchání přestupku se znaky domácího násilí policejnímu orgánu a následné postoupení oznámení správnímu orgánu Magistrátu města Českých Budějovic k projednání.

Závěrem lze rovněž vyslovit přání, aby bylo co nejméně případů vykazujících znaky domácího násilí a pokud již k nim dojde, aby byly co nejdříve a co nejšetrněji vyřešeny tak, aby nedošlo ke zbytečným dalším fyzickým či psychickým újmám obětí. Dále byly v řešení takovýchto případů vyškoleni odborníci jak u Policie ČR, tak u správních orgánů a i intervenčních center a jimi poskytnutá pomoc, aby byla rychlá, profesionální a na velmi vysoké úrovni. Rovněž tak, aby samotní pachatelé skutků, tj. původci tohoto zavrženého jednání se znaky domácího násilí došli spravedlivého trestu a pokud možno již své útoky neopakovali.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. BUSKOTTE, A. *Zpekla ven : Žena v domácím násilí*, 2008, Computer Press a.s., Překlad Monika Burger, 176 stran. ISBN 978-80-251-1786
2. CONWAYOVÁ, H.L. *Domácí násilí : Příručka pro současné i potencionální oběti*, Originál edition Publisher in English under the title Domestic Violence by Lion Hudson plc, Oxford, England, opyright Lion Hudson plc 1997, Translation Jana Mandelíková 2007, 160 stran. ISBN 978-80-00-01550-7.
3. PONĚŠICKÝ J. *Agrese, násilí a psychologie moci*, nakladatelství Triton s.r.o. v Praze 2004, 156 stran, ISBN80-7254-593-0.
4. CLOUD H. a kol., *Hranice manželství, Proč je důležité pro růst manželství vytýčit meze a stanovit důsledky*, vydal Návrat domů jako svou 143 publikaci, původně jako Boundaries in Marriage, v Praze 2001, 212 stran, ISBN 80-7255-031-4
5. GJURIČOVÁ, J., LINHAROVÁ, D. *Za zavřenými dveřmi II. Domácí násilí : Bulletin odboru Prevence kriminality MV ČR*, Vydává Ministerstvo vnitra, odbor prevence kriminality a redakce časopisu Policista, 34 stran.
6. Zpravodaj BKB ročník č. 13, č. 3/2004, *Poradna BKB*, vydává Bílý kruh bezpečí, občanské sdružení, Duškova č. 20, 150 00 Praha 5, 36 stran, VSC/1-7615/91-R
7. Zpravodaj BKB ročník č. 13, č. 3/2004, *DONA linka – linka pomoci obětem domácího násilí v ČR, tel.: 2 51 51 13 13*, vydává Bílý kruh bezpečí, občanské sdružení, Duškova č. 20, 150 00 Praha 5, 36 stran, VSC/1-7615/91-R
8. Českobudějovický Deník, ročník XVII, číslo 262, ze dne 7.11.2008, článek *Žena prožívala kruté chvíle, expřítel jí mlátil a vyhrožoval*, vydává Vltava-Labe Press a.s., náměstí Přemysla Otakara II 8/5, České Budějovice, strana 5, ISSN1802-0798

9. Časopis Jackie, číslo 38, ze dne 19. září 2008, článek *Kamarádství se zvrtilo – Už čtyři roky zažívá mladá žena peklo*, 60 stran, vydavatelství Stratosféra, Drtinova č. 8, Praha 5, ISSN –1214-195X
10. Ústava České republiky a listina základních práv a svobod, Třetí doplněné vydání, vydal ARIES v.o.s. Ostrava 2000, 116 stran, ISBN 80-901 736-5-9
11. JELÍNEK, J. a kol. *Trestní zákon a trestní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. Linde Praha, 23.aktual.vyd., 2005, 1020 stran, ISBN 80-7201-560-5.
12. ČERVENÝ Z. A kol. *Přestupkové právo. Poznámkové vydání s judikaturou*. Lde Praha 13 aktual. vyd., 2006, 490 stran, ISBN 80-7201-596-6.
13. VEDRAL, J. *Správní řád. Poznámkové vydání s judikaturou*. RNDr. Hexnerová -BOVA POLYGON, 1..vyd., Praha 2006, 1048 stran, ISBN 80-7273-134-3

Primární zdroje

1. Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava ČR
2. Zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod
3. Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů
4. Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů
5. Zákon č. 273/2008 Sb.,o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů
6. Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
7. Zákon č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů
8. Zákon č. 135/2006 Sb., zákon, kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím.

9. Vyhláška Ministerstva vnitra ČR č. 231/1996 Sb., ve znění vyhlášky Ministerstva vnitra ČR č. 340/2003 Sb., stanovuje náklady řízení.
10. Závazný pokyn policejního prezidenta č. 179, ze dne 27. listopadu 2006, kterým se stanoví postup příslušníků Policie České republiky v případech domácího násilí.

Elektronické zdroje

1. LANGHANSOVÁ, H. Nový paragraf v trestním zákoně, *stalking*, Dostupný z < <http://www.eps.cz/via/index.php?cat=2003-6&art=2003.6.03> >
2. DONA LINKA, Pomoc osobám ohroženým domácím násilím, Dostupný z < <http://www.donalinka.cz> >
3. DIECÉZNÍ CHARITA ČESKÉ BUDĚJOVICE, *Intervenční centrum – pro osoby ohrožené domácím násilím, základní informace*, Dostupný z < <http://www.charitacb.cz/index.php?id=&site=stranky&kategorie=5> >

SEZNAM ZKRATEK

Aktual.	Aktualní
A.S.	Akciová společnost
Atd.	A tak dále
Apod.	a podobně
BKB	Bílý kruh bezpečí
ČR	Česká Republika
Č.	Číslo
DC	DONA Centrum
DN	Domácí násilí
IC	Intervenční centrum
Kol.	kolektiv
Odst.	Odstavec
Písm.	písmeno
Přest. zák.	přestupkový zákon
Sb.	Sbírky
Spr. řád	správní řád
S.R.O.	Společnost s ručením omezeným
SARA	Spousal Assault Risk Assessment
TČ	trestný čin
Tr. řád	trestní řádu
Tr. zák.	trestní zákon
Vyd.	vydavatelství

SEZNAM PŘÍLOH

- I. Statistika případů domácího násilí oznámených Magistrátu města České Budějovice, a) za rok 2006
b) za rok 2007,
c) za rok 2008
- II. Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí
- III. Potvrzení o vykázání včetně - poučení vykázané osoby
- poučení ohrožené osoby
- IV. Úřední záznam o vykázání
- V. Úřední záznam o provedení kontroly dodržování povinností vyplývajících z vykázání
- VI. Instituce poskytující pomoc obětem domácího násilí
- VII. Rady a doporučení obětem domácího násilí
- VIII. Podnět k zákonodárné iniciativě upravující ochranu před domácím domácím násilím v ČR

Příloha č. I.a)

STATISTICKÉ ÚDAJE SPRÁVNÍCH ORGÁNŮ K ŘÍZENÍ

O PŘESTUPCÍCH ZA OBDOBÍ 1. 1. 2006 - 31. 12. 2006.

- předmětem evidence jsou **pouze** přestupky podle § 49 odst. 1 písm. a), c) a e) zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích v platném znění, které byly spáchány mezi *osobami blízkými* nebo *osobami žijícími ve společné domácnosti*
- údaje jsou určeny pro zpracování analýzy v oblasti jednání, které vykazuje některé znaky jevu domácího násilí, a možných opatření k jeho eliminaci .

Název správního orgánu:	MM České Budějovice-správní odbor	
Období, za které jsou statistické údaje vyplňovány:	1.1.2006-31.12.2006	
Celkový počet vyřizovaných přestupků (bod 1)		134
Počet přestupků oznámených poškozenými (bod 2)		134
Počet přestupků oznámených třetí osobou (bod 3)		0
Počet přestupků oznámených orgánem policie (bod 4)		134
Počet přestupků oznámených jiným orgánem (bod 5)		0
Počet přestupků postoupených orgánu činnému v tr.řízení (bod 6)		0
Celkový počet zahájených řízení (bod 7)		3
a z toho	Počet zastavených řízení (bod 7a)	2
	Počet odsuzujících rozhodnutí - pravomocných (bod 7b)	1
Počet přestupků § 49/1 písm. c) (bod 8)		134
Počet přestupků s verbálním napadením (bod 9)		60

Počet přestupků s fyzickým napadením (bod 10)	93	
Počet přestupků mezi manželi (bod 11)	33	0
Počet přestupků mezi bývalými manželi (bod 12)	23	0
Počet přestupků mezi druhem a družkou (bod 13)	15	0
Počet přestupků jiné osoby blízké (bod 14)	41	1
Počet přestupků poškozená žena (bod 15)	95	
Počet přestupků poškozený muž (bod 16)	32	
Počet přestupků poškozený rodič, prarodič (bod 17)	15	
Počet přestupků poškozené dítě, osoba zbavená způsobilosti (bod 18)	8	
Počet přestupků dítě v rodině (bod 19)	0	
Počet přestupků spáchaných ženou (bod 20)	26	
Počet přestupků spáchaných mužem (bod 21)	108	

Příloha č. I.b)

STATISTICKÉ ÚDAJE SPRÁVNÍCH ORGÁNŮ K ŘÍZENÍ O PŘESTUPCÍCH

ZA OBDOBÍ 1. 1. 2007 - 31. 12. 2007.

- předmětem evidence jsou **pouze** přestupky podle § 49 odst. 1 písm. a), c) a e) zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích v platném znění, které byly spáchány mezi **osobami blízkými** nebo **osobami žijícími ve společné domácnosti**
- údaje jsou určeny pro zpracování analýzy v oblasti jednání, které vykazuje některé znaky jevu domácího násilí, a možných opatření k jeho eliminaci .

Název správního orgánu:	MM České Budějovice-správní odbor	
Období, za které jsou statistické údaje vyplňovány:	1.1.2007-31.12.2007	
Celkový počet vyřizovaných přestupků (bod 1)		259
Počet přestupků oznámených poškozenými (bod 2)		0
Počet přestupků oznámených třetí osobou (bod 3)		0
Počet přestupků oznámených orgánem policie (bod 4)		255
Počet přestupků oznámených jiným orgánem (bod 5)		2
Počet přestupků postoupených orgánu činnému v tr.řízení (bod 6)		2
Celkový počet zahájených řízení (bod 7)		7
a z toho	Počet zastavených řízení (bod 7a)	2
	Počet odsuzujících rozhodnutí - pravomocných (bod 7b)	5
Počet přestupků § 49/1 písm. c) (bod 8)		252

Počet přestupků s verbálním napadením (bod 9)	95	
Počet přestupků s fyzickým napadením (bod 10)	145	
Počet přestupků mezi manželi (bod 11)	85	0
Počet přestupků mezi bývalými manželi (bod 12)	26	0
Počet přestupků mezi druhem a družkou (bod 13)	51	0
Počet přestupků jiné osoby blízké (bod 14)	53	0
Počet přestupků poškozená žena (bod 15)	161	
Počet přestupků poškozený muž (bod 16)	56	
Počet přestupků poškozený rodič, prarodič (bod 17)	22	
Počet přestupků poškozené dítě, osoba zbavená způsobilosti (bod 18)	10	
Počet přestupků dítě v rodině (bod 19)	2	
Počet přestupků spáchaných ženou (bod 20)	40	
Počet přestupků spáchaných mužem (bod 21)	175	

Příloha č. I.c)

STATISTICKÉ ÚDAJE SPRÁVNÍCH ORGÁNŮ K ŘÍZENÍ O PŘESTUPCÍCH

ZA OBDOBÍ 1. 1. 2008 - 31. 12. 2008.

- předmětem evidence jsou **pouze** přestupky podle § 49 odst. 1 písm. a), c) a e) zákona č. 200/1990 Sb. o přestupcích v platném znění, které byly spáchány mezi *osobami blízkými* nebo *osobami žijícími ve společné domácnosti*
- údaje jsou určeny pro zpracování analýzy v oblasti jednání, které vykazuje některé znaky jevu domácího násilí, a možných opatření k jeho eliminaci .

Název správního orgánu:	MM České Budějovice-správní odbor	
Období, za které jsou statistické údaje vyplňovány:	1.1.2008-31.12.2008	
Celkový počet vyřizovaných přestupků (bod 1)		217
Počet přestupků oznámených poškozenými (bod 2)		2
Počet přestupků oznámených třetí osobou (bod 3)		0
Počet přestupků oznámených orgánem policie (bod 4)		210
Počet přestupků oznámených jiným orgánem (bod 5)		1
Počet přestupků postoupených orgánu činnému v tr.řízení (bod 6)		4
Celkový počet zahájených řízení (bod 7)		8
a z toho	Počet zastavených řízení (bod 7a)	0
	Počet odsuzujících rozhodnutí - pravomocných (bod 7b)	8
Počet přestupků § 49/1 písm. c) (bod 8)		149

Počet přestupků s verbálním napadením (bod 9)	115	
Počet přestupků s fyzickým napadením (bod 10)	149	
Počet přestupků mezi manželi (bod 11)	102	1
Počet přestupků mezi bývalými manželi (bod 12)	16	6
Počet přestupků mezi druhem a družkou (bod 13)	33	1
Počet přestupků jiné osoby blízké (bod 14)	62	0
Počet přestupků poškozená žena (bod 15)	173	
Počet přestupků poškozený muž (bod 16)	48	
Počet přestupků poškozený rodič, prarodič (bod 17)	31	
Počet přestupků poškozené dítě, osoba zbavená způsobilosti (bod 18)	4	
Počet přestupků dítě v rodině (bod 19)	4	
Počet přestupků spáchaných ženou (bod 20)	45	
Počet přestupků spáchaných mužem (bod 21)	172	

Příloha č. II.

Pozor! Tento výtisk je pouze

K O N C E P T !

POLICIE České republiky
Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje
Obvodní oddělení Čtyři Dvory
M. Chlajna 45
370 05 ČESKÉ BUDĚJOVICE

Výtisk č.:

Úřední záznam o incidentu se znaky domácího násilí

Dne v hod. bylo přijato oznámení o incidentu se znaky domácího (dále jen "incident").
Incident

šetřili příslušníci Policie České republiky v místě

Zúčastněné osoby:

Násilná osoba:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Trvalý pobyt: Telefon:

Adresa pro doručování:

Ohrožená osoba:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Trvalý pobyt: Telefon:

Adresa pro doručování:

Oznamovatel:

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Trvalý pobyt: Telefon:

Adresa pro doručování:

Vztah násilné a ohrožené osoby:

Násilná osoba obývá společné obydlí s ohroženou osobou: ANO - NE

Forma páchaného násilí:

Zranění ohrožené osoby: ANO - NE

Zranění násilné osoby: ANO - NE Zranění jiných osob: ANO - NE

Podezření na požití alkoholu nebo jiných látek:

Násilná osoba: ANO - NE Silná žárlivost ANO - NE

Ohrožená osoba: ANO - NE Silná žárlivost ANO - NE

Počet nezletilých osob žijících ve společném obydlí:

Přítomnost nezletilých osob při incidentu: ANO - NE Přítomnost nezletilých osob při zákroku Policie ČR: ANO - NE

Škoda na majetku: ANO - NE

Při aktuálním incidentu ANO - NE použita zbraň. Při aktuálním incidentu ANO - NE použito skrčení.

Přítomnost znaků domácího násilí

1. Opakované a dlouhodobé násilí:

2. Vzdávající intenzita násilí: ANO - NE

3. Jasné a nezpochybnitelné rozdělení rolí na násilnou a ohroženou osobu: ANO - NE

4. Násilí páchané ve společném obydlí: ANO - NE

Všechny typické znaky domácího násilí na místě prokázány: ANO - NE

Pomoc poskytnutá ohrožené osobě

Poskytnut kontakt na jiný st. orgán - který :

Poskytnut kontakt na neziskovou organizaci - kterou :

Jiná pomoc - jaká :

Byl uskutečněn převoz ohrožené osoby na jiné místo? ANO - NE

Otázky SARA DN:

Oddíl 1 : Násilí ve vztahu k blízké osobě

Dopouští se násilná osoba závažného fyzického nebo sexuálního násilí: ANO - NE

Vyhrožuje závažným násilím, sděluje své násilné úmysly: ANO - NE

Dochází ke stupňování fyz. nebo sex. násilí nebo výhrůžek ze strany násilné osoby: ANO - NE

Porušuje násilná osoba příkazy soudu a jiná nařízení: ANO - NE

Má násilná osoba názory a postoje, které schvalují násilí: ANO - NE

Oddíl 2 : Obecné sklony násilné osoby k násilí

Dopouští se násilná osoba obecné kriminality: ANO - NE

Jsou informace o problémech v předchozích vztazích: ANO - NE

Má násilná osoba pracovní nebo finanční problémy: ANO - NE

Má násilná osoba problémy s toxikomanii a jinými závislostmi: ANO - NE

Má násilná osoba problémy v oblasti duševního zdraví: ANO - NE

Oddíl 3 : Zranitelnost ohrožené osoby

Chová se ohrožená osoba rozporuplně ve vztahu k násilné osobě: ANO - NE

Má z násilné osoby extrémní strach: ANO - NE

Má ohrožená osoba problém se zajištěním svého bezpečí: ANO - NE

Existují objektivní překážky, které brání zajištění bezpečí pro ohroženou osobu (v bydlišti, ale i v zaměstnání): ANO - NE

Má ohrožená osoba závažné osobní problémy: ANO - NE

Byly splněny podmínky pro vykázaní násilné osoby? ANO - NE

Opatření proti násilné osobě

Zajištění dle § 26 zákona č. 273/2008 Sb.: ANO - NE

Umístění do PAZS dle § 17 zákona č. 379/2005 Sb.: ANO - NE

Zadržení dle § 76 zákona č. 141 /1 961 Sb.: ANO - NE

Vazba dle § 68 zákona č. 141/1961 Sb.: ANO - NE

Jiný způsob omezení:

Další významné skutečnosti a poznámky:

Potvrzení o vykázaní předáno vykázané osobě dne v hod.

Potvrzení o vykázaní předáno ohrožené osobě dne v hod.

Kopie Úředního záznamu o vykázaní předána místně Intervenčnímu centru dne v hod.

Kopie úředního záznamu o vykázaní předána místně příslušnému soudu, který bude rozhodovat v případě podání návrhu na předběžné opatření, dne v hod.

Kopie Úředního záznamu o vykázaní předána vykázané osobě dne v hod.

Kopie Úředního záznamu o vykázaní předána ohrožené osobě dne v hod.

Zpracoval:

Místně příslušné Intervenční centrum:

Místně příslušný soud, který rozhoduje o podaném návrhu na předběžné opatření: Místně příslušný Orgán sociálně-právní ochrany dětí:

Příloha č. III.

Pozor! Tento výtisk je pouze

K O N C E P T !

POLICIE České republiky

Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje

Obvodní oddělení Čtyři Dvory

M. Chlajna 45

370 05 ČESKÉ BUDĚJOVICE

Č.j.

Přílohy: 2/2

Výtisk č.:

Potvrzení o vykázání

Příslušník Policie České republiky (dále je "policista") dne v..... hod. využil svého oprávnění podle § 44 zák. č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále jen "zákon o Policii České republiky") a

vykázal

pana(í)

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Státní příslušnost:

Trvalý pobyt:

Telefon:

ze společného obydlí, které obýval(a) s ohroženou osobou

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Státní příslušnost:

Trvalý pobyt:

Telefon:

jakož i z jeho bezprostředního okolí **na dobu 10 dnů.**

Vykázání bylo - nebylo provedeno za přítomnosti nezúčastněné osoby.

.....
(otisk kulatého razítka bez státního znaku)

Zpracoval:

Poznámky (námitky vykázané osoby proti vykázání):

Na základě ustanovení § 45 odst. 1 písm. d) zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, byla(a) vykázaná osoba **vyzván(a) k vydání všech klíčů** od společného obydlí, z něhož byl(a) vykázan(a). Na základě této výzvy vykázaná osoba klíče vydala - nevydala.

Neuposlechnutím výzvy k vydání klíčů se můžete dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

(podpis) (podpis)

Klíče vydal dne v hod.

Klíče převzal dne v hod.

Vykázaná osoba byla poučena o tom, že po uplynutí lhůty 10 dnů od vykázání si může klíče vyzvednout: Obvodní oddělení Čtyři Dvory M. Chlajna 45370 05 České Budějovice, telefon: . Klíče jí budou vydány jen za předpokladu, že nebyl podán návrh na vydání předběžného opatření podle § 76b občanského soudního řádu nebo že soud podanému návrhu na vydání předběžného opatření nevyhověl.

Rozdělovník:

Výtisk č.1 - Vykázaná osoba: Výtisk č.2 - Ohrožená osoba: Výtisk č.3 - spis

Po uplynutí 10denní lhůty pro vykázání: Klíče vydal dne v hod.

(hodnostní označení, jméno, příjmení, OeČ, podpis)

(jméno, příjmení, podpis)

Klíče převzal dne v hod.

Důvod nevydání klíčů:

Před poučením podle § 44 až 47 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, vás poučuji o tom, že vykázání bylo učiněno bez ohledu na vůli ohrožené osoby.

Podle § 44 odst. 1 jste byl(a) vykázán(a) ze společného obydlí obývaného s ohroženou osobou, jakož i z bezprostředního okolí společného obydlí. Vykázání je účinné od okamžiku, kdy vám bylo sděleno. Vykázán(a) můžete být i ve vaší nepřítomnosti.

Podle § 44 odst. 2 bude vykázání trvat po dobu 10 dnů ode dne jeho provedení. Tuto dobu nelze zkrátit ani se souhlasem ohrožené osoby. Pokud bude podán návrh na předběžné opatření podle § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 59/2005 Sb. a zákona č. 135/2006 Sb. (dále jen „občanský soudní řád“), v průběhu vykázání, doba vykázání se prodlužuje do dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu o tomto návrhu. **Podle § 44 odst. 3** si můžete na útvaru vyzvednout kopii úředního záznamu o vykázání.

Podle § 44 odst. 5 můžete v případě, že nesouhlasíte s vykázáním, proti němu na místě podat námitky, které budou bez zbytečného odkladu předány krajskému ředitelství příslušnému podle místa vykázání. Tyto námitky také můžete do 3 dnů ode

dne převzetí potvrzení o vykázání podat písemně příslušnému krajskému ředitelství sám (sama). Lhůta pro podání námitek počíná

běžet dnem následujícím po dni, kdy jste převzal(a) potvrzení o vykázání a je považována za dodrženu, jsou-li námitky nejpozději

v její poslední den předány k poštovní přepravě nebo podány u příslušného krajského ředitelství.

Podle § 45 odst. 1 písm. a) jste povinen(na) opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázání.

Podle § 45 odst. 1 písm. b) jste povinen(na) zdržet se vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázání.

Podle § 45 odst. 1 písm. c) jste povinen(na) zdržet se styku a navazování kontaktu s ohroženou osobou.

Podle § 45 odst. 1 písm. d) jste povinen(na) vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které držíte.

Neuposlechnutím této výzvy se můžete dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění

pozdějších předpisů (dále jen „zákon o přestupcích“).

Podle § 45 odst. 2 písm. a) máte právo vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící vaší osobní potřebě (např.

hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užíváte, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní

doklady.

Podle § 45 odst. 2 písm. b) máte právo si vzít v průběhu vykázání ze společného obydlí věci sloužící vaší osobní potřebě, osobní

cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro vaše podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo můžete uplatnit jedenkrát a

pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě na adrese

Podle § 45 odst. 2 písm. c) máte právo ověřit si provedení vykázání na čísle tísňového volání 158.

Podle § 45 odst. 2 písm. d) máte právo vyzvednout si kopii úředního záznamu o vykázání u příslušného útvaru (organizačního

článku) Policie ČR.....

Úřední záznam o vykázání bude vyhotoven do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí. **Podle § 45 odst. 3** je třeba, abyste pro potřebu doručování uvedl(a) svoji adresu pro doručování

Neuposlechnutím uloženého vykázání se můžete dopustit přestupku podle § 47 odst. 1 písm. a) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů; pokud se dopustíte závažného nebo opakovaného jednání, abyste zmařil(a) vykázání, můžete se dopustit trestného činu podle § 171 odst. 4 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Po uplynutí lhůty 10 dnů si na výše uvedeném útvaru (organizačním článku Policie ČR - adresa a telefonický kontakt uvedeny výše) můžete vyzvednout klíče, které jste policistovi předal(a) podle § 45 odst. 1 písm. d). Klíče vám budou vydány za předpokladu, že nebyl podán návrh na vydání předběžného opatření podle § 76b občanského soudního řádu.

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

Jméno, příjmení a podpis **vykázané osoby**

Poučení provedl(a):

.....

Služební hodnost, jméno, příjmení a podpis policisty

Jako osobu ohroženou vás poučuji o tom, že podle § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, došlo k vykázaní ze společného obydlí, které obýval(a) společně s vámi, jakož i z jeho bezprostředního okolí.

Toto vykázaní je účinné od okamžiku, kdy bylo provedeno, a to i v případě, že s ním nesouhlasíte. **Vykázaná osoba je povinna:**

Podle § 45 odst. 1 písm. a) opustit neprodleně prostor vymezený policistou v potvrzení o vykázaní.

Podle § 45 odst. 1 písm. b) zdržet se vstupu do prostoru vymezeném v potvrzení o vykázaní.

Podle § 45 odst. 1 písm. c) zdržet se styku a navazování kontaktu s ohroženou osobou.

Podle § 45 odst. 1 písm. d) vydat policistovi na jeho výzvu všechny klíče od společného obydlí, které drží.

V případě porušení podmínek vykázaní ze strany vykázané osoby neprodleně informujte Policii České republiky prostřednictvím tísňové linky 158. **Vykázaná osoba má právo:**

Podle § 45 odst. 2 písm. a) vzít si ze společného obydlí před jeho opuštěním věci sloužící její osobní potřebě (např. hygienické potřeby, běžné oděvní součásti, léky a zdravotní pomůcky, které užívá, mobilní telefon), osobní cennosti a osobní doklady. **Podle § 45 odst. 2 písm. b)** si vzít v průběhu vykázaní ze společného obydlí věci sloužící její osobní potřebě, osobní cennosti a osobní doklady a věci nezbytné pro její podnikání nebo pro výkon povolání. Toto právo může uplatnit jedenkrát a pouze v přítomnosti policisty, a to po předchozí dohodě.

O termínu, kdy k převzetí věcí osobou vykázanou dojde, budete předem informován (a).

Je vaším právem ve smyslu § 76b zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, podat u příslušného soudu návrh na vydání předběžného opatření spočívajícího v povinném opuštění společného obydlí násilnou osobou a v zákazu navazování kontaktů násilné osoby s vámi. Podání návrhu v průběhu vykázaní, které provedl policista, se zákonná lhůta prodloužuje až do pravomocného rozhodnutí soudu o tomto návrhu. Předběžné opatření soudu trvá 1 měsíc ode dne následujícího po dni, v němž uplynula zákonná lhůta, a bude-li před ukončením této doby zahájeno řízení ve věci samé, může předseda senátu na váš návrh rozhodnout o prodloužení doby trvání předběžného opatření, a to až na dobu 1 roku. V této souvislosti vás žádáme, abyste informoval(a) Policii České republiky o tom, že jste v průběhu policejního vykázaní podal(a) u soudu návrh na vydání předběžného opatření.

O vykázaní bude v souladu s § 47 odst. 3 zákona o Policii České republiky informováno intervenční centrum poskytující psychologické, sociální a právní služby. Toto intervenční centrum vás bude do 48 hodin od doručení podnětu od Policie České republiky kontaktovat s nabídkou služeb. V případě potřeby se můžete obrátit i na jiné instituce, které poskytují psychologické, sociální a další služby v oblasti pomoci obětem domácího násilí. Za tímto účelem vám jsou předány kontakty na instituce v místě bydliště a kontakty na linky s nepřetržitým provozem.

Dále vás poučuji o tom, že uvedením nepravdivých skutečností se můžete dopustit trestného činu křivého obvinění podle § 174, pomluvy dle § 206 a poškozování cizích práv dle § 209 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, případně přestupku proti občanskému soužití dle § 49 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

V době trvání vykázaní bude provedena kontrola, zda vykázaná osoba dodržuje povinnosti vyplývající z vykázaní. V této souvislosti vás žádáme o poskytnutí součinnosti policistům provádějícím tuto kontrolu.

Úřední záznam o vykázaní bude zpracován do 24 hodin od vstupu policisty do společného obydlí a můžete si jej vyzvednout na adrese:

Prohlašuji, že jsem shora uvedenému poučení porozuměl(a), což stvrzuji svým podpisem:

Jméno, příjmení a podpis **ohrožené osoby** Poučení provedl(a):

Příloha č. IV.

Pozor! Tento výtisk je pouze

K O N C E P T !

POLICIE České republiky

Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje

Obvodní oddělení Čtyři Dvory

M. Chlajna 45

370 05 ČESKÉ BUDĚJOVICE

Č.j.

Výtisk č.:

Úřední záznam o vykázání

Dne v hod. využil příslušník Policie České republiky svého oprávnění a podle § 44 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky a

vykázal

Jméno a příjmení: pana(i): Datum narození:

Trvalý pobyt: Telefon:

Adresa pro doručování:

ze společného obydlí, které obýval(a)

s ohroženou osobou

Jméno a příjmení:

Datum narození:

Trvalý pobyt: Telefon:

Adresa pro doručování:

jakož i z jeho bezprostředního okolí **na dobu 10 dnů**. Vztah násilné a ohrožené osoby:

Počet nezletilých osob žijících ve společném obydlí: .

Odůvodnění vykázání:

Zpracoval:

Rozdělovník:

Výtisk č.1 –

Výtisk č.2 –

Výtisk č.3 -

Výtisk č.4 -

Výtisk č.5 -

Výtisk č.6 - spis

Příloha č. V.

Pozor! Tento výtisk je pouze

K O N C E P T !

POLICIE České republiky

Krajské ředitelství policie Jihočeského kraje

Obvodní oddělení Čtyři Dvory

M. Chlajna 45

370 05 ČESKÉ BUDĚJOVICE

Čj.

Úřední záznam

o provedení kontroly dodržování povinností vyplývajících z vykázání

Dne v..... hod. provedla hlídka ve složení podle § 47 odst. 4 zákona č. 273/2008 Sb., o

Policii České republiky,

kontrolu dodržování povinností vyplývajících z vykázání

vydaného dne pod číslem jednacím vztahující se na a .

Další významné skutečnosti a poznámky k průběhu kontroly:

Výsledek kontroly:

Přítomnost vykázané osoby ve společném obydlí ANO - NE

Přítomnost ohrožené osoby ve společném obydlí ANO - NE

Přítomnost dětí ve společném obydlí ANO - NE

Zjištěno porušení zákazu styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou ANO - NE

Přijaté opatření v případě zjištění nedodržování vykázání nebo zákazu styku nebo navazování kontaktu s ohroženou osobou ze strany osoby vykázané:

Záznam vyhotovil:

(hodnostní označení, jméno, příjmení, OEČ, podpis)

Příloha č. VI.

INSTITUCE POSKYTUJÍCÍ POMOC OBĚTEM DOMÁCÍHO NÁSILÍ

DONA linka - pomoc obětem domácího násilí, informace	nonstop tel. 2 51 51 13 13
Bílý kruh bezpečí, pomoc obětem trestných činů,	nonstop tel. 257 317 110
Linka důvěry RIAPS	nonstop tel. 222 580 697
Centrum krizové intervence	nonstop tel. 284 016 666
ROSA	tel. 241 432 466
(centrum pro týrané a osamělé ženy)	602 246 102
Linky důvěry v místě	
Krizová centra v místě	
Intervenční centrum v místě	
Azylová zařízení - informace poskytne DONA linka	
Poradny pro rodinu, manželství a mezilidské vztahy v místě	
Orgán sociálně právní ochrany dětí (OSPOD) v místě	
Policie ČR	nonstop tel. 158
Městská policie, Oddělení přestupků městského úřadu apod.	
Záchranná služba	nonstop tel. 155
Zdravotnická zařízení	

RADY A DOPORUČENÍ OBĚTEM DOMÁCIHO NÁSILÍ

ÚVODEM

Domácí násilí je velmi rozšířený a současně nejméně kontrolovaný druh násilí. Zahrnuje v sobě všechny projevy fyzického, sexuálního a psychického násilí páchaného mezi jednotlivými členy rodiny, dle zahraničních i tuzemských výzkumů v naprosté většině páchaného muži vůči ženám -vlastním manželkám, družkám, partnerkám.

Cílem těchto stránek je informovat veřejnost o rozsahu, následcích a nepřijatelnosti domácího násilí, vyvrátit předsudky s domácím násilím spojené a přispět k vytvoření systému adekvátní reakce na tento specifický druh násilí v České republice. Ačkoliv mnozí z nás vnímají tento problém pouze okrajově, domácí násilí představuje v současné době závažný společenský problém.

Z důvodu zkvalitnění služeb pro naše návštěvníky jsme zavedli on-line poradnu kde můžete zanechávat jakékoliv dotazy související s domácím násilím. Naši spolupracovníci se vám pokusí odpovědět v nejbližším možném termínu. Věříme, že tuto službu oceníte a že vám alespoň částečně pomůže při řešení těchto složitých životních situací

Co je domácí násilí

V první řadě je třeba vědět, co si vlastně pod pojmem domácí násilí představit. V mnoha případech si oběti ani neuvědomují, že něco není v pořádku. Domácí násilí není omezeno jen na ženy. V některých případech jsou oběťmi i muži a staří lidé. Skutečné domácí násilí se opakuje a stále stupňuje. V oběti vzniká vzrůstající strach vůči agresorovi a domov přestává být útočištěm a domovem.

Hlavní znaky domácího násilí

- fyzické násilí, šikanování nebo ničení vašich osobních věcí
- vyhrožování a zastrašování
- zakazování styku s přáteli a s vaší rodinou
- urážení a ponižování před ostatními lidmi
- nucení k sexuálním praktikám, s kterými nesouhlasíte
- snaha převzít naprostou kontrolu nad tím, co děláte
- kontrola vašich financí nebo jiných čistě osobních záležitostí

Asi největším problémem u tohoto druhu násilí já fakt, že se hrubosti a krutosti odehrávají za zavřenými dveřmi bytů, převážně bez svědků a bez důkazů. Velice často se oběť bojí z různých důvodů cokoliv sdělit (např. ze studu apod.). Proto bychom chtěli apelovat na všechny kterých se to týká, svěřte se raději zavčas. V mnoha případech už bylo příliš pozdě. Seznam míst, kde vám vyškolení odborníci mohou kvalifikovaně poradit najdete zde. Velmi důležité je vůbec promluvit, mít pomoc nadosah a nezůstat osamocen(a).

Obrana před domácím násilím

Domácí násilí není normální jev a nikdo není povinen snášet ponižování ze strany partnera. Chyba je v tyranizujícím násilníkovi, nikoli v oběti! Oběť se nemá za co stydět. V naprosté většině případů je první projev násilí jen začátek! Nevěřte sebekajícím slibům a omlouvám. On či ona se nezmění. Jednejte hned a nepodceňujte situaci. Když už taková situace nastane je vhodné držet se následujících doporučení:

- Pokuste se násilí okamžitě zastavit. Nevíte-li jak na to, vyhledejte radu odborníků (například manželské poradny nebo specializované poradny)! Selže-li váš soukromý pokus o stopnutí násilí, vyhledejte okamžitě pomoc (právníka, lékaře, policie, azylového domu, organizací pro pomoc obětem)!
 - V momentě akutního nebezpečí volejte okamžitě policii.
- Jste-li zraněn(a) či máte-li zdravotní či psychické problémy, vyhledejte okamžitě lékaře. Plně ho informujte, žádejte zápis do zdravotní dokumentace.

- Řešte váš problém, dokud máte sílu. Nevzdávejte to! Hledejte pomoc a podporu! Každá situace se dá nějak řešit. Informujte se v poradnách, krizových centrech, v místech sociální pomoci.

Samozřejmě platí, že každou situaci je třeba vyhodnotit individuálně avšak námi uvedená doporučení jsou univerzální a je nanejvýš vhodné řídit se jimi. Po útoku neuklízejte ihned - důkazy (rozbité sklo, roztrhané oblečení, chomáče vlasů...) sesbírejte do igelitového sáčku a předejte ho policii. Škody vyfotografujte, snímky dejte vyvolat i s datem, je-li to možné. Zjistěte si jména a čísla policistů kteří událost vyšetřovali. nepopírejte násilí před dětmi, řekněte jim pravdu tak, aby jí porozuměly. Když násilí eskaluje, nezdvihejte malé dítě, protože bude ve vašem náručí zranitelnější. nestyďte se vyhledat pomoc příbuzných a odborníků.

Kam se obrátit v případě nouze

Zde uvádíme nejdůležitější telefonické kontakty kam se můžete v případě nouze obrátit.

Nepřetržitý provoz :

Linka Bezpečí dětí a mládeže - Telefon: 800 155 555

Senior linka - Telefon: 222 221 771

Omezený provoz :

Linka právní poradny pro ženy - Telefon: 224 910 744

SOS obětem domácího násilí - Telefon: 541 247 233

ROSA-centrum pro oběti domácího násilí - Telefon: 241 432 466

Bílý kruh bezpečí (Praha) - Telefon: 257 317 100 *Bílý kruh bezpečí (Brno)* -

Telefon: 541 218 122 *Bílý kruh bezpečí (Ostrava)* - Telefon: 597 489 204 *Bílý kruh bezpečí*

(Olomouc) - Telefon: 585 423 857 *Bílý kruh bezpečí (Plzeň)* - Telefon: 377 637 695 *Bílý*

kruh bezpečí (Pardubice) - Telefon: 466 265 264

Příloha č. VIII.

**PODNĚT K ZÁKONODÁRNÉ INICIATIVĚ
UPRAVUJÍCÍ OCHRANU PŘED DOMÁCÍM
NÁSILÍM V ČR**

Návrh zpracovala expertní skupina Aliance proti domácímu násilí ve složení:

doc. PhDr. Ludmila Čírtková, CSc.

JUDr. Tomáš Durdík

doc. JUDr. Jaroslav Fenyk, Ph.D.

JUDr. Martin Kloubek

JUDr. Eva Koubová

JUDr. Danuše Novotná

JUDr. František Púry

Mgr. Michaela Štěrbová

Mgr. Petra Vitoušová

JUDr. Jiřina Voňková, CSc.

Podstatou navrhované právní úpravy je včasná intervence policie jako první krok státu vyjadřující jeho postoj k násilí v soukromé sféře. Tato úprava zároveň poskytne právní rámec pro navazující opatření, která umožní komplexní řešení konkrétních případů domácího násilí.

Členové Aliance proti domácímu násilí:

JUDr. Stanislav Gross, předseda vlády ČR; Ing. Jan Kasal, místopředseda PSP ČR; Miroslava Němcová, místopředsedkyně PSP ČR; Ing. Ludmila Mullerová, náměstkyně úseku pro sociální politiku MPSV ČR; PhDr. Danica Siváková, CSc., Philip Morris ČR a.s.; Ing. Evžen Tošenovský, hejtman Moravskoslezského kraje; Mgr. Petra Vitoušová, prezidentka Bílého kruhu bezpečí

Podnět k zákonodárné iniciativě upravující ochranu před domácím násilím v ČR

předpokládá novelu následujících právních norem:

1. Změna zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky
2. Změna zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích
3. Změna zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád
4. Změna zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
5. Změna zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon
6. Změna zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)
7. Změna zákona č. 100/1988 Sb., o sociálním zabezpečení
8. Změna zákona č. 114/1988 Sb., o působnosti orgánů České republiky v sociálním zabezpečení

Podstatou podnětu k zákonodárné iniciativě upravující ochranu před domácím násilím je konstituování možnosti pro zásah státu do vztahu osob, mezi nimiž dochází k domácímu násilí, a to takovým způsobem, že se osoba, která je násilná, vykáže na přiměřenou dobu z obydlí, které sdílí s osobou ohroženou a té se bez ohledu na její vlastní vůli poskytne časový prostor, během něhož má možnost bez psychického či jiného nátlaku násilné osoby pochopit situaci, v níž se nachází a uspořádat si své vlastní záležitosti za využití dalších právních nástrojů, a to v součinnosti s intervenčními centry jako místy poskytujícími ohrožené osobě základní pomoc v oblasti sociálně právní, psychologické a organizační. Vykázání přitom představuje opatření subsidiární povahy, které se užije tehdy, nelze-li jeho účelu, tj. zajištění náležité ochrany a bezpečnosti ohrožené osoby, dosáhnout jinak. U nejzávažnějších forem útoků násilné osoby vykazujících znaky některého/některých z trestných činů se v praxi bude jednat především o využití prostředků trestního řádu sloužících k zajištění osob, tj. zadržení či vazbu násilné osoby.

Odůvodněnost zásahu státu do vztahu, v němž dochází k domácímu násilí, lze dovodit z Listiny základních práv a svobod, zejména z jeho článku 7, kterým se deklaruje právo na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí a zákaz krutého, nelidského nebo ponižujícího zacházení; a dále z článku 8, kterým se zaručuje osobní svoboda. Institut vykázaní představuje určitý zásah do ústavně zaručených práv a svobod násilné osoby, tuto osobu a její jednání však nikterak nekriminalizuje, neboť jde o opatření netrestního charakteru, jehož těžiště spočívá v rovině preventivního působení, nikoli represe.

Návrh mj. vychází z principu priority práv, kdy k omezení základních práv či svobod, i když jejich ústavní úprava omezení nepředpokládá, může dojít v případě jejich kolize (US 4/94). V těchto situacích je nutné stanovit, kdy má prioritu jedno základní právo či svoboda, a kdy jiné. Základní je v této souvislosti maxima, podle které základní právo či svobodu lze omezit pouze v zájmu jiného základního práva či svobody. Systematikou Listiny základních práv a svobod lze doložit prioritu práva, kterým je zejména ochrana života, dále nedotknutelnosti osoby a jejího soukromí a ochrana osobní svobody před ostatními právy, kterými jsou i vlastnické právo a dále právo na nedotknutelnost obydlí.

Návrh je postaven na třech vzájemně provázaných pilířích. Prvním z nich je policejní zásah, který se uskuteční buď na samotnou žádost ohrožené osoby, jejích rodinných příslušníků či sousedů, a jeho cílem je v první řadě zastavení aktuálního násilí v rodině, pakliže k němu dochází, a to formou vykázaní násilné osoby. Druhý pilíř si lze představit jako občanskoprávní možnosti ohrožené osoby, která se může obrátit na soud se žádostí o vydání předběžného opatření, kterým by ten, kdo ohrožuje tuto osobu svým násilným chováním, byl nucen opustit byt a jeho bezprostřední okolí a ve stanovené době se do takto opuštěného místa nevracel. Třetí pilíř pak spočívá v kontrole dodržování povinností uložených násilné osobě při vykázaní a v následné péči o ohroženou osobu ze strany intervenčního centra spočívající v pomoci psychologické, sociální i právní (k jednotlivým vlastnostem systému viz zvláštní část důvodové zprávy). Ingerence státu, vstup do privátu, se děje s ohledem na náležité zajištění ochrany základních lidských práv ohrožené osoby i proti její vůli.

Výňatek z důvodové zprávy k podnětu expertní skupiny Aliance proti domácímu násilí

PHILIP MORRIS ČR

Činnost Aliance proti domácímu násilí dlouhodobě podporuje společnost Philip Morris ČR. Od roku 2000 financuje provoz non-stop linky DONA poskytující informace a pomoc obětem domácího násilí. Společně s Bílým kruhem bezpečí iniciovala společnost Philip Morris ČR vznik Aliance proti domácímu násilí a aktivně se podílí na její činnosti. V roce 2002 získala společnost Philip Morris ČR hlavní cenu VIA BONA za podporu projektu proti domácímu násilí.

ABSTRAKT

KOVÁŘ, P. *Domácí násilí z pohledu přestupkového zákona na okrese České Budějovice*. bakalářská práce. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o.p.s., 2009. 89 s. Vedoucí bakalářské práce: Mgr. et Bc. Josef Kříha.

Klíčová slova: násilí, domácí násilí, oběť, pachatel, instituce, zákon, centrum, intervenční centrum, trest, pokuta, řízení.

Práce se zabývá rámcovou analýzou problematiky domácího násilí, které je velmi rozšířené a současně nejméně kontrolovaný druh násilí. V širším smyslu komparativní formou analyzuje správněprávní a trestněprávní aspekty tohoto fenoménu. V užším smyslu zkoumá a za pomoci empirických materiálů poukazuje k aplikační variabilitě využití jednotlivých legislativních nástrojů a prostředků při řešení problematiky domácího násilí z pohledu přestupkového zákona na daném teritoriálním území konkrétního správního obvodu. Objasňuje rovněž vzájemnou provázanost a interpretační variabilitu využití jednotlivých norem, dotýkajících se zejména správněprávní a trestněprávní oblasti. Navrhuje možné dílčí procesní postupy správního orgánu při aplikaci jednotlivých ustanovení přestupkového zákona, směřované k naplnění zásady „dobré správy“ s odkazem k podpůrnému užití demonstrativně uváděné kazuistiky, realizované v konkrétním územně samosprávném celku. Definiuje možnosti interdisciplinární spolupráce a potřebnosti vzájemné informovanosti zainteresovaných s subjektů při ochraně společnosti před fenoménem domácího násilí.

ABSTRACT

KOVÁŘ, P. *Domestic violence: misdeed law of district České Budějovice : bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, p. b. c., 2009, 94 p. Supervisor Mgr. et Bc. Josef Kříha.

Key words: domestic violence, victim, aggressor, institution, law, DONA centre, intervention centre, punishment, penalty, trial.

The work deals with the framework analysis of domestic violence which is widespread and the least controlled violence. In a broader sense through a comparative analysis correctly - and criminal law - legal aspects of the phenomenon. In the strict sense, and explores with the help of empirical material highlights the variability of the individual application of legislative instruments and funds to tackle domestic violence in a given territorial area from the perspective of criminal law. It explains the interdependence of interpretive and versatile use of different standards, in particular relating to administrative law and criminal law area. It proposes to split the procedures of administrative authority in the application of the provisions of criminal law, directed to meeting the principles of "good governance" with reference to support the use of demonstratively presented case reports, made in a particular local authorities. Define the options and the need for interdisciplinary cooperation of mutual nformovanosti stakeholders in the protection of society against the phenomenon of domestic violence.